



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

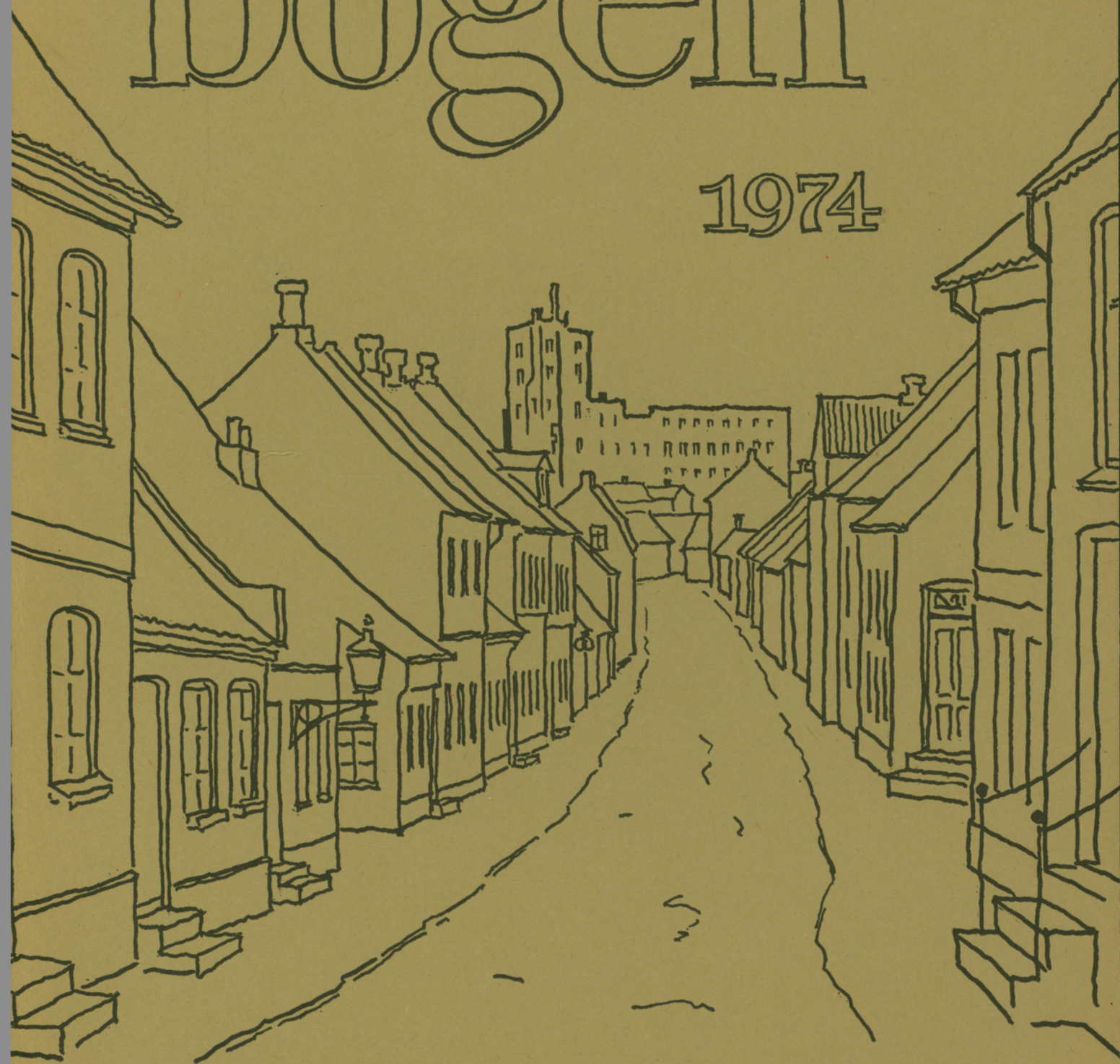
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kolding bogen

1974



Kolding Bogen

4. årgang

**Redigeret af Knud Smith og
udgivet af Udvalget for kulturelle Anliggender
i Kolding**

Tryk: Kolding ny Bogtrykkeri

Annoncer og grafisk opstilling: Globe Reklame


Kolding bogen

4. årgang af Kolding Bogen har Udvalget for kulturelle Anliggender i Kolding som udgiver. De tre første kom i teaterforlægger Axel Andersens regi. Efter hans død var der en pause i udgivelsen på et år. Kolding Bogen er en slags videreførelse af det hedengangne »Jul i Kolding«, som også blev redigeret og udgivet af Axel Andersen. Julestemningen blev forladt til fordel for en mere byhistorisk stil, som i denne udgave nok er søgt fortsat, men samtidig suppleret med den nære fortid, perioden fra slutningen af anden verdenskrig til vor tid.

Formålet med denne udgave er først og fremmest at præsentere gode, lokale fortællere. Det er jo ingen tragedie, hvis det historiske også er god folkelig og kulturel underholdning.



Formand for Kulturudvalget



Forsidetegningen af Erik Rødkjær viser Allégade, senere Konsul Grausgade, der nu er forsvundet som et led i saneringen af Kolding. Læs i denne forbindelse Severius Lauritsens artikel om Allégade.

Allégade - en god gade med alle slags folk

*Hyggelig blanding af sprittere, ludere, forretningsfolk
og arbejdere i den senere Konsul Grausgade.*

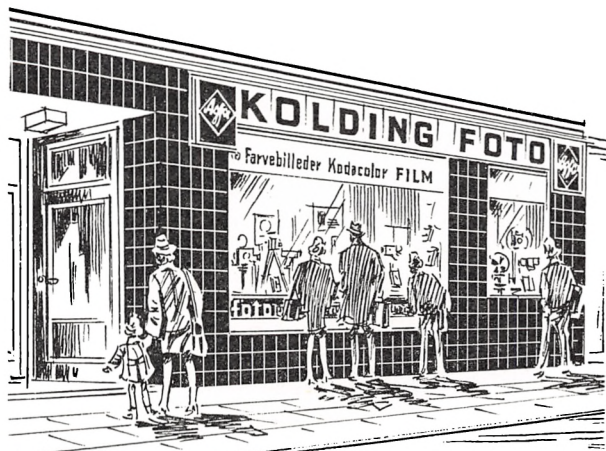
Af Severius Lauritsen



For romantiske sjæle: Allégade set fra Lergravsstien.

Vi havde selv hus og boede i den øverste ende af gaden, og derfor var det naturligt, at vi holdt til ved en stor bygning, som vi kaldte »Koldinghus«. Den lå for enden af gaden ud imod Hans Ludvigs Vej. Det var en dejlig tumleplads med mure, vi kunne kravle op på. Vi var jo mange børn i gaden, så der var altid livligt. Det var ved den tid, jeg skulle til at gå i skole, og det var jo spændende, men det varede ikke længe på grund af mit navn »Severius«. Det var jo så let at lave om på, så jeg lærte hurtigt at sætte mig i respekt. Det gik jo også, efterhånden

som tiden gik, men det var ikke rart. Det, jeg særlig husker, var at lære klokken – det var spændende, syntes jeg, men ellers blev jeg meget hurtig ked af at gå i skole. Jeg syntes, de allesammen var efter mig, både børn og lærere, så jeg begyndte at skulke fra skole. Jeg gik hjemmefra om morgenen med mine skolesager og gemte dem. Så gik jeg ned på hjørnet af Allégade og Zahnsgade. Der var de ved at bygge et stort hus, og der var jeg hele dagen. Når de andre kom fra skole, gik jeg hjem.



Jernbanegade 32

Tlf. 52 00 54 v/ R. HARTIMMER

Vi fremkalder Deres film sort/hvid og farve (uanset fabrikat) i garanteret fineste kvalitet.

Vi fotokopierer, mens De venter — eksamensbeviser, tegninger, breve og bøger.

Foto til førerbevis og pas samt ID-kort på et minut.

Speciale: Affotografering af gamle billeder.

SEJLMAGER
PRESENNINGER
FLAG
OG VIMPLER

C. C. Fussing

Sdr. Havnegade 34

Tlf. 52 01 71

Det kan koste dyrt at handle overilet!



-tal med os, før De handler
I Sparekassen træffer De folk med økonomi som speciale. Fagfolk, som ved, hvordan man får mest muligt ud af pengene. Og det giver Dem chancen for at gøre en bedre handel.

økonomi service

Her er et godt tilbud til de mange, som har planer om at sælge

Før De handler
Køb & salg

Byggegrund.
Parcelhus.
Om- og tilbygning.
Fritidshus.
Ejerlejlighed.
Før De skriver under på:
Slutteddel.
Skøde.
Pantebrev.

eller købe hus, grund eller ejerlejlighed: Som en hjælp kan De nu i Sparekassen få en helt ny form for »håndbog«, som punkt for punkt fortæller, hvad De - som sælger eller køber - skal være opmærksom på, når De handler. Hertil kommer den rådgivning, Sparekassens medarbejdere kan give, derfor:

Spørg
SPAREKASSEN

Før De handler...

Spørg
SPAREKASSEN
SYDJYLLAND

Et halvt år uden skole

Sådan fik jeg et halvt år til at gå, men det blev jo opdaget, og jeg måtte i skole igen. Der gik dog kun et par måneder, så blev jeg kørt over af en hestevogn i Blæsbjerggade. Der var jo ingen ambulance dengang, så jeg blev båret hjem og blev lagt på divanen, og da mor kom hjem, blev jeg vasket, og bedstefar kom og bar mig over på sygehuset. Der gik jo så igen et halvt års tid, så måtte jeg i skole igen. Jeg var jo blevet meget bagefter, så de måtte flytte mig op i 3. klasse på Drengeskolen, men det gik ikke så godt, for jeg var blevet bagefter de andre, og jeg blev oversidder et par gange. Jeg husker et år, hvor der skete noget til eksamen, som gjorde et stærkt indtryk på mig. Vi havde fristil. Jeg havde jo også lavet en sådan stil. Så skete det, at skolelæreren, der havde stilen til be-

Fhv. politibetjent Andersen

En særlig skikkelse var meget fremtrædende. Han sad altid ude på hjørnet af Vennegade og Allégade på sin stol og underholdt sig med os børn. Han fik os altid til at løbe om kap rundt om Vennegade og Hans Ludvigsvej, og de, der kom først, fik en 5-øre. Det var jo mange penge den gang. Det var forhenværende politibetjent Andersen, en bedstefar til kunstmaler Thomas Jørgensen. Thomas' mor var også en livlig kone. Trods hendes handicap (træben) var der altid smil og sang. Jeg husker hende særligt fra børnelogen. Hun var altid den, der sang og legede med os børn. Hun var en uforglemmelig skikkelse, som vi børn så op til.

En anden skikkelse, jeg husker, var en, der hed Møller, som havde en slikforretning på hjørnet af Vennegade og

FORTÆL, HVAD DE HUSKER!

Byrådets kulturelle udvalg udviste i efteråret 1973 et påskønnelsesværdigt initiativ ved gennem en pjece at opfordre ældre koldingensere til inden en vis frist at indsende, hvad de måtte have at fortælle om barndom og ungdom i Kolding og omegn. Disse bidrag skulle så opbevares i bibliotekets lokalhistoriske afdeling til senere brug i den egnshistoriske forskning. Der indkom en lang række friske skildringer fra vidt forskellige miljøer, som nok vil blive behørigt påskønnede af fremtidige forskere.

Som et eksempel på disse erindringer – skrevet af ikke-professionel hånd – bringer vi her en livfuld skildring af kvarteret omkring Ålykkeskolen, navnlig Konsul Grausgade og tilstødende gader, som enten allerede er forsvundet eller snart vil forsvinde på grund af en tiltrængt sanering af dette spekulationsbyggeri beregnet på folk, som ikke stillede så store krav til plads og kvalitet, når blot lejen var rimelig (vor ophavsmand siger da heller intet om husenes indretning, men kun om udendørsaktiviteterne).

Nogle romantiske sjæle begræder den totale udslættelse af et gammelt miljø, og det skal da ikke nægtes, at de pyntelige, pænt istandsatte og smukt malede småhuse dannede et idyllisk gadebillede, og at Konsul Grausgade set fra Lergravsstien kunne virke nok så malerisk, men få tænker på, at husene var gravet ind i banken, så stueetagen mod gaden nærmest var kælder mod stien.

Men her er altså Severius Lauritsens oplevelser i barndommens gade, som for flere generationers drenge var skolevej, som passeredes fire gange dagligt gennem 5 år.

CWJ

dømmelse, kom ned i klassen og læste højt af min stil og gjorde nar af hele stilen og alle mine stavfejl i klassens påhør, så jeg blev til grin i hele skolen og blev drillet over hele skolen, så jeg vidste ikke, hvad ben jeg skulle stå på.

Jeg græd mange tårer den gang. Men sket var sket, og jeg gik i hævn tanker over det, han havde gjort imod mig, og hævnen kom også. Han var ved at bygge hus på Skovløkkevej. Der gik jeg så over og strintede hele huset til med kalk. Så havde jeg fået luft, men blev opdaget og fik en endefuld så stor. Jeg havde ikke fortalt hjemme om stilen, men selv om jeg fik nogle gode tærsk, sagde far, at han syntes heller ikke, det var pænt af læreren at læse min stil offentligt i klassens påhør. Han var meget vred på os begge. Men ellers har jeg ikke skrevet om min skolegang. Det var en mislykket tid. Mine skolelærere var uden forståelse og gamle. De var næsten 70 allesammen.

Allégade. Der brugte vi altid vore småpenge, når vi endelig havde nogle. Han var altid villig til at fortælle om sin tid som tysk soldat i de to verdenskrige og viste sit ur, som han havde fået som udmærkelse i krigen. Men det var jo en slags reklame over for os børn. Der var også en slikforretning i »Koldinghus« ud imod Hans Ludvigsvej. Der sad vi børn også meget. Der skete jo altid noget, for Drengeskolen (Ålykkeskolen) var jo lige overfor. Efter skoletiden spillede vi bold op ad skolens træport. Der var jo ikke så megen trafik dengang og heller ikke så hurtig. Vi morede os altid med, hvor mange gange vi kunne løbe frem og tilbage over vejen, inden bilen kom hen til os.

En lille, grå kone

Hvad jeg også husker fra min barndom, var op til jul. Da skulle vi altid, når vi havde holdt jul hjemme, over til min bedstefar, sygehusportør Christensen. Det var en hel oplevelse, for der var to juletræer, og det var overflod for

Vi klarer alt — overalt!

SNEDKER- OG
INVENTARARBEJDE



NYBYGNINGER



REPARATIONER OG
OMBYGNING UDFØRES

A/S Johs. Christensen

Inventar- og bygningsnedkeri

Skamlingvejen 2 . Tlf. 52 30 70

Det er tredje generation,

vi har den glæde at se som kunder. Gedigent håndværk går aldrig af mode. Kvalitet, moderne snit og omhyggelig forarbejdning er den treklang, der skaber den velsiddende habit, præget af stil og diskret elegance.

Mange forsøg er gjort, men endnu har ingen kunnet overgå det gode engelske kamgarn.

Lad os vise Dem et udvalg.



HERRE- OG
DAMESKRÆDERI

Jernbanegade 40 . Kolding
Tlf. (05) 52 14 27

**Alt til
HUS**



HOBBY

HAVE



os børn. Det ene træ havde han altid med hjem fra sygehuset. Min bedstefar boede på Hans Ludvigsvej ved siden af »Koldinghus«, så der var jo ikke så langt at gå. Der boede også på Hans Ludvigsvej en gammel kone, der hed Holm, og som vi var lidt bange for. Hun var pinsemissionsk og var efter os, når vi spillede bold, og beholdt den, når den kom over i hendes lille forhav. Hun var en lille grå kone, som satte vor fantasi i funktion. Vi sagde, hun var en heks, og det gjorde det ikke bedre, at hendes mand aldrig kom ud. Jeg har kun set ham én gang i min barndom, så det i sig selv var med til at gøre det lidt mystisk, men hun var jo noget for sig selv. Jeg husker, der var en retssag mod sadelmager Jørgensen, fordi der gik en radioantenne hen over hendes grund. Der var store avisartikler om det, så det var jo spændende for os børn. Senere hen, da jeg blev voksen og boede i Vennegade, var hun kun en lille harmløs kone, men som barn var vi jo aldrig gode venner.

Om Allégade kan jeg sige, at det var en god gade. Vi havde den dejligste tumleplads i de tilstødende smøger og gader. Vi kunne gøre, som vi ville. Der var aldrig nogen, der blandede sig i vores leg, men vi havde også respekt for de voksne. Hvis vi var frække, fik vi en på hovedet, så vi skulle nok passe os selv.

Den dejligste tumleplads

Det var jo sådan, at vi var længe ude om aftenen, og når vi legede det ene eller det andet, kunne vi komme gennem husene fra den ene smøge til den anden. Vi løb gennem Lillesmøgen hen over et par haver op til madam Christensen, gennem deres bryggers og gang til Allégade og ned gennem Allégade til Hansen på den anden side af gaden og gennem Hansens gang til Lergravsstien og tilbage igen til Allégade. Det var jo sjovt. I Lillesmøgen havde vi den dejligste tumleplads. Der holdt vi kaniner, og vi legede med små bål, og der var aldrig nogen, som skældte ud. Der tilbragte vi mange timer om dagen, og om vinteren var smøgen en dejlig kælkebakke. Det skete, at vi kørte ind i plankeværket til konsulens have. Men også Allégade var en god kælkebakke, og det var Blæsbjerggade. Der kom jo kun mælkeemanden med hestevogn dengang, så der var ikke megen trafik. Vi kunne jo også kælke i Storesmøgen (Lergravsstien). Vi havde også Jochumsens mark, vi kunne kælke på, så vi manglede ikke noget. Der var muligheder for os børn. Sommeren var også en dejlig tid. Da tog vi gerne ud til åen. Dernede var der et skur, vi kunne klæde os om i, men det blev mest brugt til at skide i, men i åen kunne vi dog bade.

Alle kategorier i Allégade

I Allégade var der alle kategorier. Der var sprittere, ludere, forretningsfolk og arbejdere, men der var et godt sammenhold, og der kunne være hyggeligt om sommeren. Da sad man ude på trapperne, og særlig når der var musik i gaden. Så kom vi børn og fulgte dem hele vejen gennem gaden, og det gav jo godt til musikken. Man havde jo ikke

meget at undvære af, men til sådan noget kunne man altid.

Som stor dreng havde jeg en oplevelse. En aften, vi var sent ude, var vi kommet til at se op på himlen, og det jeg så, har jeg aldrig kunnet glemme. Det var, som om alle stjerner faldt ned. Det var et stjernedrys i millionvis og skønt. Vi har aldrig fundet ud af, hvad det var, og de voksne troede ikke rigtigt på os.

Om sommeren kom vi mange steder. Vi havde jo hele ådalen at tumle os i. Da vi blev større, søgte vi helt ud til den sorte bro i ådalen, og på den tid var der mange børn, der badede derude, så der var liv og glade dage. Nu, da vi var blevet store, havde vi fundet på noget nyt. Vi gik på ekspedition, og det foregik på den måde, at vi gennem haverne, over skure, vaskerum og plankeværker gik fra den ene gade til den anden, og det var spændende, når det var mørkt, for vi kunne jo ikke se ret meget. Der var meget skrammel i gårdene, og det gjaldt jo om ikke at lave spektakel. Det skulle jo ikke gerne opdages. På en af disse ture var vi ovre i konsulens have, og der var en, der opdagede os, så vi fik travlt med at komme ud, men vi skulle over et højt plankeværk med pigtråd, og der var en, der hang fast og rev en ordentlig flænge i sin lillefinger, og den vil altid minde ham om forbudte veje.

Der var jo så meget, der optog os dengang. Vi var jo så mange. Derfor kunne vi lave vor egen boldklub, og vi var temmelig gode, syntes vi selv. Vi vandt nogle kampe, så vi var ikke til at skyde igennem. Vi holdt til, hvor der nu er bypark, ude på den anden side af Dyrehavegårdsvej. En stor mark, vi kunne spille bold på. Der var lidt sumpet, men det betød ikke noget dengang. Vi var jo vant til lidt af hvert.

Men vi var jo blevet store, og så flyttede vi op på hjørnet af Kathrinegade og Hans Ludvigsvej. Der var en slikforretning og en åben plads, hvor vi holdt til på, og så havde vi hele Ålykkekvarteret at operere i. Der var jo ikke så mange huse som i dag. Vi var både piger og drenge, og vi havde det vældig rart. Vi kunne godt være lidt højrostede, og så blev der tyssed lidt på os en gang imellem. Vi lavede altid grin med et reklameskilt fra afholdsbevægelsen. Der stod »HOLD DIG ÆDRU«. Skiltet sad på muren af et hus, hvis ejer altid var fuld! Så det syntes vi var vældig skægt.

Der var mange gode pærer og æbler i Ålykkekvarteret, og det kunne vi jo ikke stå for, men vi skulle passe på, for der boede mange skolelærere i kvarteret, så vi fik sommetider en på nakken.

Efterhånden blev vi konfirmeret og fik arbejde og andet at tænke på, men lidt var der dog tilbage. Vi var to mand, der havde fået lov til at bygge et skur nede i Lillesmøgen hos en, der hed Lund. Der kunne vi være om aftenen. Vi byggede vor egen radio, og hvad vi kunne finde på, men det ebbede jo også ud, og vi gik hver til sit, men en god tid var det med de muligheder, vi havde.

Severius Lauritsen



urmager
CRÜGER
Østergade
Kolding
05-532030

Bech & Nielsen

TØMRERMESTRE

MASKIN- OG BYGNINGSSNEDKERI
GULVAFSLIBNING



SØNDRE RINGVEJ 40 . KOLDING
TLF. (05) 52 50 05
GIRO 7 09 67 04



PÅ GENSYN

SANS-SOUCE

DANMARKS STØRSTE VARIETE SHOW

JERNBANEGADE — KOLDING

Dir.: MAJA RASMUSSEN

I to år var jeg bange for ham!

På trapperne til »Sans Souci«s 25 års sæson fortæller Thomas L. Jørgensen om Marius Rasmussen, manden, der ikke var skulderklapper, og hvis lykketal var 13.

Jeg husker, det hele begyndte i det tidlige forår 1951.

Dengang tænkte jeg mindst af alt på, at en del af mit liv netop dette år blev koblet på en foreteelse, der senere blev en tradition, som dækkede en del af forlystelsesbranchen i Kolding. Jeg havde på teatret lavet en skovdekoration til pigespejderne, og en dag kom scenemester Petersen og bad mig opsøge »Industrien«s ny direktør, der ville tale med mig. End ikke i dag erindrer jeg helt, hvorledes dette møde foregik. Jeg husker bare, jeg stod over for en mut mand med sammenknæbne læber og få ord, der til gengæld næsten ikke var til at høre, endsige tyde. Han smilte heller ikke! Det var først senere! Jeg var bange for ham fra første øjeblik, og den skræk fulgte mig i to år. Jeg forsøgte da også altid at holde mig lidt på afstand af ham. Dog fattede jeg så meget af samtalen, at han havde set min skovdekoration, og at jeg kunne gå i gang med dekorationerne til noget, han kaldte »Sans Souci«, sommervarieteen »fri for sorger«, som han stolt forklarede, navnet betød.

Jeg kendte faktisk ikke til professionel revy eller varieté, men det ligesom ikke betød noget. Han troede bare på mig. Selve det forberedende arbejde med artister og entertainere havde han forlængst klar, og jeg blev bare præsenteret for Ruth Maisie og Børge Hilbert, der skulle lede og iscenesætte den første af et utal af succesfyldte forestillinger år fremover. Marius så jeg ikke meget mere til. En gang imellem viste han sig dog på scenen, hvor jeg malede dekorationerne, og sagde med et skævt smil: »mere fart på«, en bemærkning hele huset efterhånden lærte at kende som et udtryk for venlig tilfredshed, hvorefter han fortsatte sin rundering i huset.

Sprængt i luften af tyskerne

For Marius var det at arbejde med revy og varieté en ikke helt ny ting. Faderen var restauratør i Horsens, og Marius begyndte allerede i restaurationsbranchen i 1930. Over forskellige »stationer«, Nykøbing F, Holbæk og Fredericia, hvor han bl. a. startede varieteen »Sommerfuglen«, der blev sprængt i luften af tyskerne under krigen, stod det ham helt klart, at det måtte være varieteen,



Marius Rasmussen, den »farlige« mand med det sjove nøddeknækkeransigt.

Lev sundt
Spis sundt
Spis
Yoghurt



TREKANTENS MEJERISELSKAB

der havde hans hjerte, og tre år senere stod så denne driftige mand med det sjove nøddeknækkeransigt i Kolding med en kontrakt med »Kolding Håndværker- og Industridrivende« i sin lomme. Og der blev den, så længe han levede!

Efter mange økonomiske vanskeligheder stod »Industrien« først færdig i 1950. Den store genopbygning efter brandene under krigen og i 1945 var blevet forsinket, men da huset endelig meldtes helt færdigt, stod Marius bagest på balkonen med et tilfreds smil og så foran sig den åbne scene, hvor artister og skuespillere skulle få teatersalens festklædte publikum til at juble i begejstring over det, han præsenterede. Noget besvær havde Marius i begyndelsen med sine kolleger, der så skævt til den ny mærkelige og »farlige« mand, der pludselig trak fulde huse i sit etablissement. De ønskede alverdens ulykker over alt det nye, han havde skabt. Men Marius tog det hele med stor sindsro! »Var det gået galt, havde de næppe foretaget sig noget«, var hans lakoniske bemærkning. Den 31. august 1951 sluttede Sans Souci sin første succesfyldte sæson. »Vi kommer igen næste år«, forsikrede Marius. Han var sikker i sin sag. Han var allerede i gang med forberedelserne. Og han kom igen og igen! Den ene succes fulgte efter den anden! Sammenspil mellem kendte entertainere som bl. a. Ruth Maisie og Børge Hilbert, Danoesti, Finn Albertsen, Poul Kelvin, Asta Hansen, Åse Werrild, Hans W. Petersen, John Bøgvald, Burt Loney, Matty Peters, Ellen Løjmar, Anni Jessen, Ingrid og Travelli, ja mange, mange flere, og det altid gennemførte valg af internationale artister af trestjernet klasse satte ustandselig effektfulde prikker over I'erne.

Marius var en streng herre. Men han skabte en levende ånd af cirkus, varieté, sang, dans og skaberglæde under samme hat, og alle jobbede gerne for ham. Han sagde aldrig tak, når han var tilfreds med et veludført arbejde. Han klappede heller aldrig på skulderen. Men det var, ligesom han ikke behøvede det. Alt gik, som det skulle!

Småbrummende lune

Midt i det altsammen, i den 3. sæson 1953, fyldte Marius 50. Det var først da, jeg erfarede, at denne særprægede mand med sit småbrummende lune havde evnen til også at tage fru Maja med i sine overvejelser. »Min kone er helt uundværlig«, sagde han. »Hvad jeg ikke overkommer, klarer hun«. Det fik mig til at erindre en dag nede på kontoret i det mørke, halvklamme rum, hvor nu ølkælderer er, da fru en udtrykte sig venligt om mine dekorationer, hvortil jeg bemærkede, at det ville have været rart, om direktøren havde udtrykt sig på samme måde. Så fik jeg at vide, hvordan direktøren virkelig var. Fruens forsvar lettede min angst for ham, og i stedet blev jeg meget begejstret for Marius, og vi blev venner for resten af livet. En anden side af denne »hårdkogte« direktørs indre var hans overvældende kærlighed til sin lille datter Else. Denne lille, lyslukkede stump var solskinnen i hans verden. Dirrede han af nerver og råbte

højt, fordi et eller andet i dette store spil ikke klappede, faldt den vrede mand til ro, når en lille pighånd lagde sig blidt inden i hans. De elskede at »optræde« sammen i venners lag. De var som et velinstrueret par i en sketch, når de gav Storm P. i spørgsmål og svar. Da lo Marius og så kærligt og stolt på sin lille treårige solstråle.

Ved premierernes festlige fremkaldelser var det koftume, at Marius holdt en kort tale til personalet og til publikum. Hvad han sagde, var der vel dårligt nok nogen, der fik fat på. Talerne nåede aldrig ned i salen. Men begejstringen var altid enorm.

Marius elskede at rejse ud for at finde artister. Jeg husker engang, jeg var med. Vi sad i Hansateatret i Hamborg. Jeg tegnede og »stjal« dekorationsideer, da en inspektør henvendte sig til Marius, der sad nærmest, men Marius sagde bare »nix fersten«, hvorefter inspektøren tydeligt lod os forstå, at vi måtte forlade lokalet. Som to uartige drenge gled vi ud fra vore pladser og ud på det helt vilde. Marius klukkede, sådanne situationer fandt han var vidunderlige!

Da Marius fyldte 60

I 1963 kørte Marius for første gang løbet med et rent internationalt artistprogram. Det var dristigt gjort, men også det gik. Med god samvittighed skrev han i programmet »Danmarks største internationale varieté-show«. Netop det år fyldte Marius 60.

Kun én gang har han sagt, han snart holdt op med »Sans Souci«. Det var netop nu i 13. sæson. Budgettet, der arbejdedes med, var steget fra 550 kr. det første år til 4000 kr. pr. aften. Jeg tror nærmest, det var en halv morsomhed fra Marius' side. Han elskede at skabe spænding om sig, og dette »gag« var lige noget for aviserne. Nøddeknækkermilet kom frem. Han var ikke spor nervøs! Hans lykketal var 13!

Ved generalprøverne var der altid stor spænding både foran og bagved tæppet. Marius sad på sin plads i salen omgivet af impressario, venner og husets folk, der alle gav deres besyv med, så længe Marius bare sad og så på. Men han kørte løbet alene. Ofte skete det, at en artist eller en skuespiller midt i deres nummer blev standset af Marius. Hvad der ikke passede ham, blev øjeblikkeligt kasseret og nåede aldrig frem til premieren.

Kongefrokost på slottet

Arbejdet på scenen til 15. sæson 1965 var i fuld gang. Vi var midt i maj! Den 1. juni var der kongefrokost på slottet med Marius som vært, og fredag den 2. juli premiere på »Sans Souci«. Det værste ved det hele var, at Marius på dette tidspunkt ikke var helt OK. Men han var ingen nervøs Marius. Det hele skulle nok gå, der var jo Maja! Foreløbig tænkte hele huset kun i kongefrokosten. Marius fulgte fra privaten det hele, og selv om sygdommen besværede ham, ville han partout på slottet og se, hvad Maja havde præsteret. På det tidspunkt var jeg blevet ret nær knyttet til Marius, og han ville, at jeg skulle ledsage

De handler bedst hos os!

RADIO — FJERNSYN
MUSIKINSTRUMENTER
PIANOER — NODER

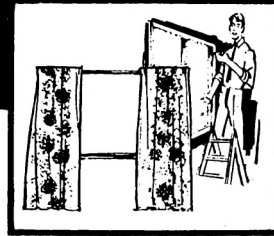
A/s MUSIKHUSET
KOLDING

... med musik i centrum



SKØNHED TIL DERES HJEM

**ALT I
GARDINER
FRA A TIL Z**



Fagmanden er god at gæste:
Han har erfaringen og den fag-
mæssige baggrund, der muliggør
den bedste løsning på Deres
gardinproblem.

BRDR. IVERSEN
gardiner
tæpper
MUNKEGADE 8 - KOLDING - TLF. (08) 52 67 08



- der er
endnu
flere
motiver
til at
drikke
SLOTS



ham derop. Altså måtte jeg for en stund lade »Sans Souci« passe sig selv, smide arbejdstøjet og gå med ham. Han nød at se »Industrien«s faste stab i fuld aktivitet, og vanen tro skældte han ud og forlangte »mere fart på«, hvorefter vi kunne tage tilbage, fuldt tilfredse.

En lang juni

Det blev en lang juni dette år. Marius var ikke på sin plads under prøverne. En enkelt gang kiggede han ned fra balkonen. Vi var alle beklemte og triste. »For første gang i det lange spand af år, som denne Nordeuropas største sommervarieté har eksisteret, kunne manden for det hele, direktør Marius Rasmussen, ikke byde sit publikum og sit store, internationale artistensemble velkommen, helbredsgrunde gjorde, at han måtte holde sig borte fra rampelyset i år, men han overværede premieren fra en plads på balkonen«. (jos). Men Marius oplevede ikke den kæmpemæssige succes, som dette år var. Jubilæumssæsonen levede op til sit navn »Det store non-stop Show«.

En dag i januar 1966 stod det os klart, at vi ikke mere skulle se Marius. Et langt og strengt sygeleje var vejen til den død, der ikke kom uventet, men derfor ikke mindre smertelig. Det var vanskelige dage at komme igennem, men for de, der stod tilbage, skulle livet leves videre. »Sans Souci« skulle også leve videre. Marius havde ønsket det. Allerede under sygelejet, når kræfterne tillod det, havde han ordnet adskillige engagementer mer artister, og derfor var der ingen tvivl hos Maja Rasmussen. »Sans Souci« skulle føres videre, selv om hun vidste, hun ville blive stillet over for betydelige krav i den i forvejen store forretning. Marius' lærdom og »opdragelse« kom hende nu til gode, og fruén lod os forstå, at hun gik til opgaven med sindsro. Alle var opfyldte af den tanke at komme fruén i møde med den største velvilje. Og som før forløb forberedelserne til årets »Sans Souci« på nøjagtig samme hektiske måde, til alles tilfredshed!

Thomas L. Jørgensen

Min oldemor så slottet brænde

Fhv. musiklærerinde, fru Rachel Juhl, Adelgade 1, Kolding, er i besiddelse af en meget livfuld og frisk beretning om, hvordan hendes oldemor så slottet brænde.

Det er oldemoderens datter, fru Rachel Juhls farmor, Caroline Schmidt, der har fortalt om, hvordan hendes mor så slotsbranden. Caroline Schmidt blev gift med Leib Marcus, buntmager i Kolding.

Og her er Carolines beretning: – Min Moder kunde huske, da Slottet brændte. Hendes Fader tog hende paa Armen, gik udenfor med hende. De boede lige for Østergade, hvor Boghandler Hansen nu boer, og dér kunde de rigtigt se det.

De havde 8 Spanioler og en fransk Vadskemamsel i

Qvarter. Hun kunde huske, Soldaterne kom løbende hjem og raabte: – Ach Mutter! Mutter! de Palatze brent! De Palatze brent!

Disse Spanioler gik hver Dag ud og samlede store, hvide Snegle, som Mamsellen kogte til dem, det var deres største Lækkerbidsken!

I Begyndelsen efter Slottets Brand gik Folk derop og rapsede, hvad de havde Brug for, der var nok at tage af, men saa kom der med Tiden lidt Orden paa Tingene. Der kom til at bo en Slotsforvalter Christensen oppe i det ene Hjørne af Ruienen, og han skulde jo passe paa med det Uvæsen, der blev drevet, men det var ingen let Sag!

Gør det selv — men lad os hjælpe.

Vi udfører enhver form for
forarbejdning af træ — også til
»Gør det selv — manden«.



Og vi fremstiller alt i f. eks.
vinduer - døre - skabe og lign.



Kom og få et tilbud — det koster
ikke noget.

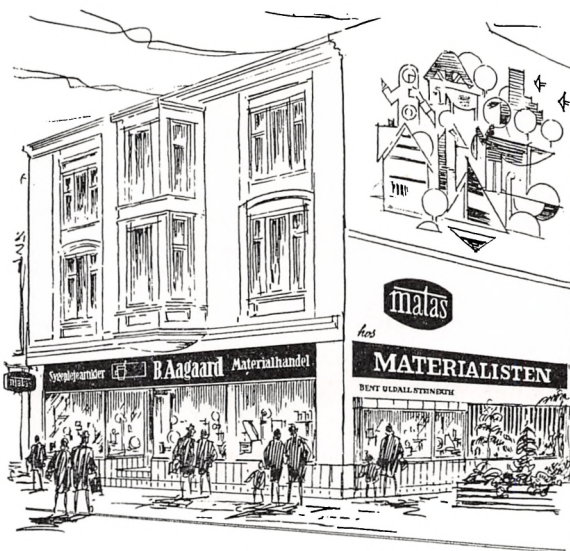
eg træforarbejdning
mosevej 2 - 6000 kolding
tlf. (05) 52 74 80



Bendixen Brillen
Søndergade 16 KOLDING

malas

KEMIKALIER - DROGER
MEDICINALVARER
SYGE- OG
BARNEPLEJEARTIKLER
PARFUMERI
TOILETARTIKLER



malas

PLANTEBESKYTTELSE
INSEKTBEKÆMPELSE
ESSENER
ALT TIL ØL- OG
VINFREMSTILLING

CAND. PHARM.

B. Aagaards materialhandel

Teknisk materialhandel

INDEHAVER: BENT ULDALL STEINFATH

Torvegade 5 . Kolding



Grundlagt 1870

Telefon 52 69 00

Koldings opera-bal gik li' så stille sin vej

I såvel 1972 som 73 kunne man i Koldings lokale presse finde overskrifter, der jamrende spurgte: Hvor blev revyen af? Der var, hvis man skulle tro disse hulke-artikler, tale om en katastrofe, hvis byen ikke fik sin nytårsrevy. Det måtte og kunne ikke passe!

Nytårsrevyen var blevet en tradition i januar, ligesom selvangivelsen – den var der stadig – men revyen blev væk: Koldings nytårsrevy var blevet historie!

Var revyen en undskyldning?

Hvad var nytårsrevyen? Var det andet end en lokal KU-revy, der gav byens »upper ten« en undskyldning for at samles til en festlig aften med damer i elegante rober, højt smørrebrød efter forestillingen og dans til May-Fairs udvidede orkester? For hvem gik hjem, før de havde fået kaffe med rundstykker, bestilt i god tid hos Industrieforeningens travle tjenerstab? Var revyen andet end en belønning, folk fik for at komme til tiden og høre de politiske koryfæer, der her fik en chance for at gi' ca. 500 mennesker den politisk-konservative indsprøjtning, de mente var nødvendig, for at det festklædte, tålmodige publikum kunne gå ind i det ny år med den rigtige åndelige ballast? Var det en politisk revy – var det byens revy? Både ja og nej!

Den første revy

Den første revy »Op og ned ad Jernbanegade« var en uventet charmerende og festlig optakt til en KU-nytårsfest på Industrien 6. januar 1951. Konservativ Ungdoms daværende formand, den initiativrige Stendevad-Nielsen, havde fundet ud af, at redaktionssekretær Knud Smith, den gang »Jydske Tidende«, nu free lance-medarbejder ved Danmarks Radio, i sin tid havde begået lokale revyer i Næstved med sin journalist-kollega og fætter Age Hastrup, den senere boligminister, som en streng smagsdommer. Kai Madsen og Stendevad fik ham overtalt til at skrive en lille Kolding-revy. Den spillede kun en halv time, men blev en dundrende succes, til stor overraskelse for forfatteren og de medvirkende, ikke mindst Kai Madsen, der væltede huset med »Orglet i Nicolai«, hvis baggrund var et kongebesøg i Kolding og en kirkelig strid,

Den første KU-revy blev meldt til politiet, og teksten kom under den københavnske teater-censurs strenge lup.



Den sprælske John Stæchmann udfolder sig i en parodi på en amatør-dramatikers opfattelse af Koldinghus' brand. Det oprindelige stykke blev opført som friluftsforestilling i slotsgården og var nærmest en friluftsoperette med en vis folkelig effektivitet og en hel del mere naivitet, som var charmerende, men oplagt til at parodiere.



Starten på »Vore egne gøglere«, der iøvrigt blev vist af dansk TV. Fra venstre: Dorte Stæchmann, Age Voss, Gudrun Hansen, John Stæchmann, Nana Hansen og Jørgen Berg.

kan man vist sige, om, hvem der skulle betjene orglet, når majestæten indfandt sig til Sct. Nicolais 700 års jubilæum. Striden endte med, at der blev indgivet politianmeldelse mod den arme forfatter, en strid som afdøde politikommissær Kleberg med stort diplomati og elskværdighed fik bragt ned på gulvet. Men, inden revyen blev opført for anden gang, måtte hele teksten ind til den daværende teater-censur i København, hvor alle viserne blev forsynet med et meget højtideligt godkendelses-stempel. Det var i sin tekst en meget uskyldig vise, men det veloplagte publikum forstod i den grad alt det mellem linjerne, at Kai, der med ét slag var blevet en populær revy-skuespiller, måtte give da capo, og da der ingen ekstra-vers fandtes, måtte han gi' sidste vers tre gange.

På »Trocadero«

Direktør Eigil Hansen, »Trocadero«, der havde haft et lille uheld med et københavnsk kabaret-ensemble, der faldt med et brag og måtte ud i kulden, blev så begejstret for KU-revyen, at han engagerede truppen til 12 dages gæsteoptræden i etablissementet. Rygtet om den lille, sjove revy bredte sig som ringe i vandet og gav fuldt hus hver aften. Det gav blod på tanden, 1952 skulle også ha' en nytårsrevy. Men nu skulle det være en helaftensrevy med større personale og flot udstyr. Det vigtigste var dog, at Smith eller Regnar Smedh, som han kaldte sig, havde stof i sig til mange revyer.

Den næste blev »Turister i Jernbanegade«. Også denne blev modtaget med stor begejstring, ikke alene af publikum, men også af den samlede Kolding-presse – fra »Jydske Tidende« til »Tidens Tegn«, den lokale socialdemokrat. Byens populære konservative borgmester Peter Beirholm måtte holde for i visen »Petermand, Petermand«. Også den gang talte man om Slotssøvejen, hvilket resulterede i visen »Kærlighedens sti, De ved ved slottet«. Svømmebadet, som man havde talt om i mange år, og som endnu ikke var påbegyndt, fik slutlinien: »Men hvis De tror, der kommer vand i hullet, er De en kæmpeidiot«.

Kong Vinter ordnede paragrafferne

Der var 28 numre i revyen, og Thomas L. Jørgensen stod for dekorationerne. Han havde malet dekorationer til det halve af forestillingen, et kæmpearbejde, ikke mindst når man tænker på de par hundrede kroner, han fik for det.

Også denne revy blev overført til »Trocadero«. Men forestillingen kunne ikke omstilles til cabaret. Dekorationerne manglede, og ensemblenumrene passede ikke til et »gulv-show«, hvor de optrædende kunne beskues fra fire sider. Og da en streng vinter satte ind, var der ofte flere optrædende end publikum. Det var aktørerne kede af. Bifald talte mere end gage. Men kong Vinter hjalp dem. Frost, en rigtig god gammeldags hård frost, sprængte etablissementets fyr. Og både skuespillerne og sikkert også Eigil Hansen åndede lettet op, da resten af forestillingerne måtte aflyses.

Nå, men revyen var alligevel ikke udspillet. Den blev vist på teatret i flere af byens foreninger. Bunden var lagt, og nu gik det løs år efter år. Et par titler i forbifarten: »Byens spidser« – »Nilfisk og Kaviar« – »Smil med os« – »Vore egne gøglere« – »Bal i Revyenstrup« – »Lokal 11« (med »Hallo Kolding« som indledningsnummer) – »Sig det med tidsler« – »Ka' De li' gule ærter« – »Vi jubler videre« og andre titler, der er forsvundet i den blå luft.

Kan De huske dem?

Når man ved, hvor vanskelig en kunst revy er, var det forbløffende, hvor rigt udvalget af vise-talenter var i den periode. Fra de første år Kai Madsen, der efter flere års »udlændighed« dukkede op igen i 1960. Han har nu en betroet stilling som underholdningseksperter hos et show-firma. »Mads« leverer simpelthen færdigsyede show. Nå, men som aktiv på de skrå brædder sang han viser som nogen professionel. Diktion og mimik var i top. John Stæchmann, der nu er bosat i København, var en crazy-komiker for fuld udblæsning. Og så sang han skøre duetter sammen med sin kone Dorthe, der desværre døde alt for tidligt. Hvem husker ikke Nana Hansen, den dejlige pige med den dejlige stemme fra Alminde? Hendes store, personlige succes var den danske chanson »Telefonér til mig«. Hun er nu ansat på Rosengårdscenetre i Odense. Hendes duet-partner Åge Voss med den imponerende tenor-baryton, en rigtig bryst-tenor, fik ved sin fortolkning af »Dejlige, dejlige Christiansminde« fru Dorthea, stedets restauratrice, til i begejstring at springe op i stolen, og hun var ikke nogen letvægter. Hun inviterede hele personalet til ålegilde på »Christiansminde«, der senere blev hønsefarm og derpå blev nedlagt af hærværksmænd. Voss, der arbejder i isenkrambranchen, eller i hvert fald gjorde det, bor nu i Horsens.

Et livstykke

Grethe Laursen var en flot pige med en køn stemme. Og så var hun fuld af pep. Sammen med Erik Christoffersen fik hun publikum til at larme over visen »Solstik«, hvis tekst var af en sådan art, at man skulle tro, forfatteren havde fået solstik, lige inden han skrev den.

Apotekerdatteren Lilly Hahn vil altid blive husket for sin fortolkning af »Knaldekarl i Paris«. Så var der Edith Sørensen, en visesangerinde af Bodil Udsen-typen. Måske husker De hendes foredrag af »Byens bedårende mænd«. Den var nærgående, men sad lige i øjet. Men hun var også fin, fin i afskedsvisen til Karl Olsen, da han forlod folketingsmandatet i Kolding til fordel for rektorembetet i Viborg.

Kun 3–4 øjne var tørre, da hun sang: »Knaldekarl, Knaldekarl, Herren være med os alle, Karl, da dit lys blev trukket bort herfra, det var en sorgens dag«. (På melodien »Lillemor, Lillemor« – prøv engang).

Så kom Påske

Erik Påske, i dag landets mest skattede visefortolker, var

– inden Det kgl. Teater »tog« ham – visens førstemand i K.U.-revyen. Fra begyndelsen var Jørgen Berg med både som instruktør og visesanger. I den lokale udgave af »Sådan er det jo« og »Det bli'r en dejlig dag« kunne ingen være i tvivl om, at han havde gået i en god skole hos Ludvig Brandstrup.

Ak, ja, hvor de vrimler frem, minderne om de mange solide kræfter, der var med. Der var den søde og flotte Eva Nygård, den gennemmusikalske Henning Wagner, nu i København, og så var der Svend Erik. Svend Erik Christensen stod på i 1961 og var med til den lykkelige ende. Hele Kolding kender ham som en dejlig fyr, med lune og et naturtalent som få. Frisk i erindringen står hans »von Fürstenfeldt« (på »Ansgar«) og hans dialog plus duet med Mads i TV-kokke-nummeret: »Det er smørret, der gørret«. I den allersidste af KU-revyerne nåede Sv. Eriks datter Anne Mette at komme med, ung, sød og talentfuld. Marguerite Basse, vores sidste prima-donna, kunne det hele. Tidligere professionel danserinde og artist i international topklasse, men også »prof« ud i visekunsten. Skal vi nynne med på »Ta' og kys det hele«. Hun var en strålende kammerat, der desværre også er rejst fra byen.

Thomas L. endnu en gang

Thomas L. Jørgensen, der jo senere på »Sans Souci« indfrie de forventninger, hvis vi rigtigt skal underdrive hans indsats på denne storvarieté, må vi lige ha' med en gang til i denne artikel. Hans dekorationer i KU-revyerne var simpelthen for gode. Folk sagde: »Åh« og besvimede i 1. vers. De kom først med fra midten af 2. – og så besvimede forfatteren! Thomas kunne naturligvis ikke blive ved med at være med. Det var umuligt at betale ham den gage, han i virkeligheden var værd. Men mens han var med, skabte han den specielle varme dekora-tions-stil, revyen vil blive husket for.

Jens Ramild og sidst Leif Jacobsen løftede arven efter ham, og navnlig Leif forstod med sin tekniske snilde og sans for det sceniske at skabe fornøjelse.

Dans og musik

Danseinstruktør Børge Jensen skal heller ikke glemmes. Hans dansere var en behagelig og smagfuld afveksling for viser og dialoger. Hans maskedans med »De fire store« blev senere hugget og mishandlet af en professionel trup.

Pianisterne Kurt Grieche, Krogsteen, Kai Lund og til sidst Ole Neergård Holm stod for den musikalske side. Oles raffinerede, jazzificerede akkompagnement er for-eviget på mange, mange meter bånd i Danmarks Radios arkiv.

Knud Smith skrev 95 pct. af teksterne. Hans hitte-på-somhed har været ubeskrivelig. Uden ham var revyen aldrig kommet ud over begynderstadiet. Det var ham, der skabte KU-revyen, og det var ham, der holdt den oppe. Men han havde skrappe konkurrenter ved sin side. Dan



»Søndagspigene«, Gudrun og Nana Hansen, der blev kendt af det ganske Danmark, da de optrådte i Svend Pedersens populære radioserie »Gøglervognen«.



Nana Hansen og Åge Voss i en operette-parodi, der gik landet over og endte i radioens program 2.

Christoffersen («Jeg er Søndergades lille Mona Lisa») og det nuværende radikale byrådsmedlem, civilingeniør Knud Erik Reddersen, lavede slagkraftige viser, henholdsvis i den bredt populære genre og den intellektuelle stil, som PH skabte. Og så er der altså Mogens Skjøde Knudsen! Sidst, men ikke mindst! Hans »Side by side« – om Dronning Margrethe og Prins Henrik – var simpelt hen fænomenal. Hans dygtighed som tekstforfatter er stor. Desværre er han også en dygtig advokat.

Politik, KU-revy, Kolding-revy . . . Det var en Kolding-revy. Der var aldrig ensidige politiske numre i den. Der var satire. Der var lune. Der var underholdning. Ingen propaganda!

Mange så den – et år 5000, fordelt over adskillige foreninger. Fra KU til Venstres Vælgerforening og Socialdemokratisk Forening. Der er spillet for Poul Møller, Vagn Bro, Peter Freuchen og Jens Otto Kragh. Som en journalist ved »Jydske Tidende« skrev efter en premiere: – KU – disse bogstaver må stå for Kolding Underholdningscentral!

Hysteri og snobberi

Vi har hvert år spillet for byens ældre ved Socialdemo-

kratisk Kvindeudvalgs fest. Vi har gjort det med glæde. For det var et godt publikum.

At der var hysteri omkring en premiere er rigtigt. Det betød noget at være med den første aften, navnlig for de unge og de, der gerne ville ses. »Koldings Operabal« blev det kaldt. Nogen kaldte det snobberi, men når alt kommer til alt, kan *det* også være med til at sætte kulør på tilværelsen. Men det var ikke succes altsammen. Der var begribeligvis ting, der faldt med et brag. Det lokale stof gjorde sig altid bedst.

Mange af byens vise fædre og originaler blev i den tid gjort udødelige. Men jeg tror aldrig nogen blev fornærmede over »at komme med i revyen«. Selv om snerten kunne være lidt hård, trøstede vi ofrene med »de frommes kærlighed er sær, de tugter mest den, de har kær«. Det var sjovt at lave disse revyer, det var sjovt at være med, men det var et slid. Man skulle kunne lide det. Og det kunne vi. Vi elskede det!

Og nu er revyen borte, og den revy kommer aldrig mere igen. Den sidste revy hed »På'en igen«. Sidste linie i slutningssangen lød: »Vi går li'så stille vor vej«. Tæppet er gået!

Jébé

Professor Labris tante fra Hamborg

Årets store begivenhed var markedet i Kolding, som også jeg, trods mine forældres store betænkeligheder, endelig fik lov til at komme med til. Noget så storslået havde jeg aldrig tidligere overværet. Ikke engang den store udstilling ved Staldgården med lappernes optræden kunne måle sig med det liv, der udfoldede sig på Aksel- og Kirketorvet en sådan efterårsdag før århundredskiftet. Legemsstore voksfigurer anskueliggjorde, hvordan det sidste opsigtsvækkende mord havde fundet sted. Ved at stikke fonografens hørerør i ørerne kunne man for en billig penge høre de viser, som enhver kunne udenad – men alligevel, sikke en opfindelse!

Som midtpunkt for kagetelte og gøgl af enhver art tronede professor Labri foran sit store telt, hvorfra der

dagen igennem lød mægtige klapsalver. Foruden sit trylleri og alskens klovnerier fortalte han et undrende publikum om sine oplevelser i »Vorbasse Krigshavn« og om sine familieforhold, hvoraf det fremgik, at han havde en tante i Hamborg, der var så dygtig, at hun kunne skære hakkelse med det ene ben og slå græs med det andet. Sidst mødte jeg den uforlignelige gøglerkonge på storebæltsfærgen i begyndelsen af trediverne. Med ordene: »Kunstens vej er trang« lod han – ikke uden resultat – sin høje hat gå rundt blandt de rejsende.

(Af Valdemar Thomsen, født på »Thomasminde« i Hjarup 1887. Citat fra hans bidrag til »Fortæl hvad De husker«)

Kolding for over 100 år siden i 70-årig lokal kunst- ners venlige streg

Erik Lundgren, der skulle have været hotelmand som sin far, blev tegner på internationalt plan.

Erik Lundgren er født i Kolding den 7. juni 1904, og det vil derfor være naturligt netop i år, hvor kunstneren passerer en rund dag, at bringe nogle af Erik Lundgrens tegninger, der viser hans stadig nære tilknytning til sin kære fødeby – trods mange års »udlændighed«. Som søn af en af byens dygtige hotelmænd, C. Lundgren, »Hotel Kolding«, var det naturligt, at Erik Lundgren skulle fortsætte i faderens fodspor, og han påbegyndte derfor uddannelsen på Hotelfagskolen i Lausanne.

Det blev dog mere og mere klart for den unge mand, at han følte sig mere draget af kunsten end af hotelfaget, så han rejste til Italien og besøgte Milano, Rom og flere byer, hvor der var inspiration i rigt mål at hente for en vorvende kunstner.

Måske var det af pligt, at han holdt fast ved hotelfaget endnu et halvt år i Paris, men så brød han endelig ud og begyndte at tegne, og i 1922 blev han af halvtreds ansøgere udtaget blandt de otte, der blev optaget på »Academie des beaux-arts«. – Senere gik turen til USA, hvor Erik Lundgren som medarbejder ved forskellige magasiner og blade med sin karakteristiske streg gengav tidens tempo.

Fra 1930 slog Erik Lundgren sig ned i København som tegner til forskellige ugeblade og søndagsmagasiner. Han fik sin debut som maler på Kunstnernes Efterårsudstilling i 1935, og en serie olieblade og tegninger af Erik Lundgren fra perioden 1940–45 er bl. a. repræsenteret på Københavns Bymuseum.

Som en anden side af Erik Lundgrens talent må også her nævnes portrætskulpturer og medailloner, bl. a. af Abbé Pierre, Hans Brix, Poul Reumert og Albert Schweitzer. En kunstner kan udtrykke sine følelser lidt anderledes end andre, og vi lader derfor disse tegninger tolke Erik Lundgrens stedse bevarede kærlighed til sin fødeby, Kolding. Tegningerne er venligst udlånt til »Kolding Bogen« af frk. A. Stavener. Bysvenden



Østergade i Kolding omkring 1830.

Østergade i Kolding omkring 1830.



Borchs Gaard en Dintermorgen omkring 1850.

Op mod jul i Borchs Gaard omkring 1850. – Ingen tvivl om at der står gåsesteg på Stadthauptmandens bord juleaften.



Sct. Nicolai Kirke i Kolding, set fra Slotstårnet.

Mens sneen sagte daler og med sit hvide puds forøger julestemningen, skuer vi ud over staden med Sct. Nicolai Kirke i forgrunden, som Erik Lundgren har tænkt sig udsigten fra slotstårnet i midten af forrige århundrede.



Købsgade i Kolding med det gamle „Fønix“.

Adelgade med det gamle Hotel Fønix (til venstre), hvor nu Lumbye har til huse.



Diligencen passerer Agent Wissings Gaard paa Hjørnet af Søndergade og Helligkorsgade. Jens Peter Wissing ses til venstre for Eggen i Stafashion med en af Passagererne.

Hjørnet af Søndergade og Helligkorsgade omkring 1850. Diligencen holder foran Brødsgaards Hotel (nu Missionshotellet), og Jens Peter Wissing, der var stadens mest velhavende mand, er på vej fra sin gamle gård (th.) for at få et måltid varmt mad på hotellet.

Kongelig tier til Haderslev-Grethe

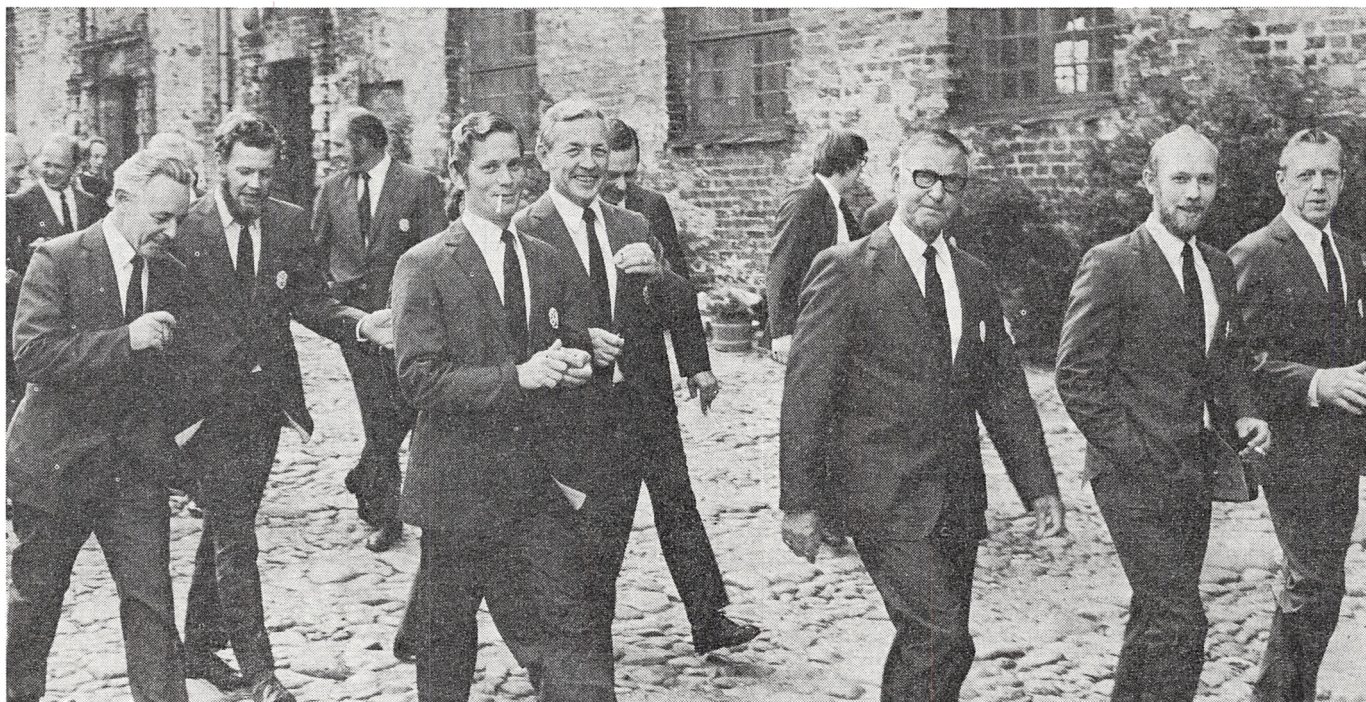
— I Søndergade lå »Hotel hvide Hest«. I gården var der en stor hestestald, hvor landboerne staldede op. Her blev Falcks første udrykningsvogn i Kolding installeret. Længere nede, hvor hesteslagter Schmidt senere fik forretning, var der en restaurant, hvis ejer hed Mads Nielsen. Der var en port til en baggård, hvor en beslagsmed havde værksted. Over for lå en ejendom, hvor en af Koldings kendteste gadehandlere, »Haderslev Grethe«, holdt til. Hun kørte rundt med en lille trækvogn og solgte grønt og blomster. Da Chr. X for første gang besøgte Kolding som konge og kørte gennem Søndergade, gik Grethe ud foran vognen, nejede dybt og overrakte Dronning Alexandrine en beskedne lille buket blomster.

Kongen blev meget rørt og gav Grethe en tikkronseddell

(FORTÆL HVAD DE HUSKER: Åge Thomsen, Schjøringsvej 12, Kolding, født 22/5 1909)

Der er noget ved noget i vort mandfolke-kor

I Kolding Mandskor er der ingen onde ord eller vred tale, men prøverne ligner enten en boksekamp eller en kærligheds-film.



På det verdslige plan er Kolding Mandskor blevet den lokale triumf ved lysfesterne på Koldinghus. Her er de muntre musikanter på vej gennem slotsgården.

Kolding Mandskors første dirigent, musikdirektør P. M. Lomholt, var ikke morsom at aflægge sangprøve for. Der er blevet rystet i mange bukser, når han satte sig til klaveret og slog an til P. Heises »Jylland mellem tvende have«, der er en modbydelig melodi i den forstand, at den hopper og springer som en kænguru. Lomholt kunne, når supplikanten brød sammen mellem de tvende have, kommentere nederlaget med: »Hvor har De været operasanger før?« eller »De har en god mimik, men synge kan De ikke!«

Ingen onde ord

»Jylland« bruges den dag i dag som musikalsk prøveklud af korets nuværende dirigent, Elmo Pedersen, Vejle. Han er ikke tilhænger af sort humor. Hans valgsprog er: »Ingen onde ord og vred tale«. Selv om han har temperament, er han et blidt og elskeligt menneske, hvis humør

er lige så lyst som hans kunstnermanke. Lige før den berømmelige Sportshalle-koncert i Pulheim ved Köln fik han drengenes dirrende nervøsitet tæmmet med ordene: – Glem ikke de kolde afvaskninger og de lange ture!

En tak fra pastor Jessen

Mandfolkekor, der er et langt bedre udtryk end Mandskor, er lånt fra en festlig takkeskrivelse fra pastor Tage Jessen, Sct. Nicolai, for korets medvirken ved en høstgudstjeneste: »Jeg har fået et brev fra en mig ubekendt sjællandsk købstadspræst, som tilfældigvis var med ved høstgudstjenesten, og han skriver, at han nærer en næsten »ukristelig misundelse«, fordi Kolding i modsætning til hans by har »et så prægtigt mandfolkekor«.

Det er fristende at benytte disse herlige roser til en musikalsk karakteristik af dette kor, der på »Kolding-

bogen«s udgivelsestidspunkt har passeret de 20 radio-udsendelser.

De udmærkede lokale musikanmeldere har gang på gang slået fast, at det er et kor med en homogen klang og en fin tekstudtale. De 40 sangere har også fået blomster som »imponerende karakteriseringsevne« og »smukt afbalanceret frit båret klang« med på vejen. Mere spændende er det måske at finde frem til, hvad der adskiller det koldingensiske kor fra kollegerne i De samlede Jydske Sangforeninger«, hvis formand iøvrigt er Hans Jørgen Nielsen, der blev valgt til formand for Kolding Mandskor den 1. september 1959, og som under højlydte protester fratrådte den 11. september i år for at hellige sig sine samlede jydske opgaver. Han er et kapitel for sig selv, og det skal han få lidt senere i denne artikel. Men hvad er altså grunden til, at koret har sin specielle »sound«? Den næsten højspændte, meget lyriske klang, der er så fremtrædende på båndene fra de forskellige radioudsendelser, skyldes simpelthen, at Elmo presser sine 1. tenorer et par toner højere op end normalt.

Danske sange fra det forrige århundrede

Den forholdsvis lille gruppe 1. tenorer klarer meget dygtigt deres fortolkning af danske sange fra det forrige århundrede. Men det går hårdt ud over deres stemmebånd, og det er forståeligt, at korets ledelse er på jagt efter et par gode aflastnings-tenorer. Forhåbentlig er de med på holdet, når Kolding Mandskor fejrer 50 års jubilæum i 1978? Den generation af unge mænd, der ikke gider se TV, men hellere vil aktiviseres, er heldigvis på vej ind i koret. Måske giver de også stødet til en radikal fornyelse af repertoiret. En sådan må jo til, samtidig med at de bedste af de klassiske numre bliver for-kælet og trimmet.

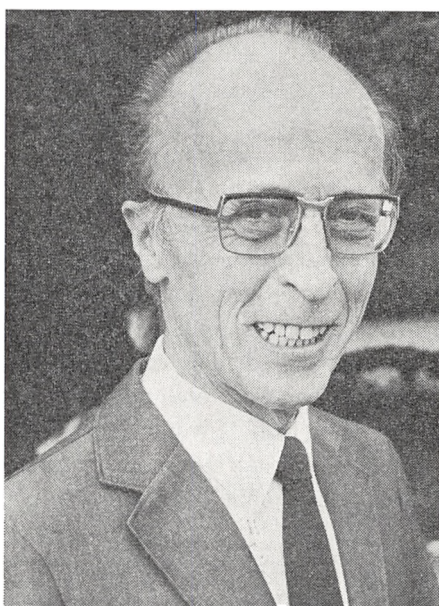
Hans Jørgens afløser, den nye formand – er den 32-årige lærer i musik og sang på Brændkjærskolen, Birger Rasmussen. Han blev i 68 optaget i koret som 1. tenor, og koret har i år valgt ham til »Årets sanger«. Der skulle gå 6 år, før Kolding Mandskor fik sin næste 1. tenor omtrent på samme tidspunkt, som Birger blev formand!

I 1962 trængte koret til en blodtransfusion. På det tidspunkt var folk helt TV-tossede, og koret var i sit 35. år helt nede på 21 medlemmer. Den barske, militante og effektive formand Hans Jørgen gik ud til de unge på arbejdspladserne, og i dag er der 42 medlemmer i koret. Medvirkende hertil er, at også midaldrende folk med lidt sangstemme er blevet TV-trætte og i koret har fundet et varmt kammeratskab som et alternativ til den kolde ensomhed foran skærmen. Man kan være nok så sur og uoplagt, inden man skal til den ugentlige prøve, men man vender hjem som et nyt menneske, der synes, at der alligevel »er noget ved noget«.

I sit 39. år havde koret en 20 minutters udsendelse, »Folketoner fra flere lande«. Public skrev da i Folkebladets »talerstol«: »Jeg synes, det er en god titel, og udsendelsen må jo siges at være produceret på det helt rig-



Elmo er ude at trille med barnevogn. Formodentlig har han kidnappet en brysttenor til senere brug.



Kordegn Harald Iversen er ikke degn for koret, men for Brændkjærkirken, hvor Kolding Mandskor har fast ansættelse som trækplaster ved julekoncerterne. Forøvrigt synger han 1. bas, og han formår ikke at skjule, at han er en lun herre.

tige grundlag. I dette kor mødes folk efter dagens arbejde, slapper af i hinandens selskab og giver på den smukkeste måde udtryk for glæde og sammenhold. Det er amatører, den almindelige borger, som her giver et billede af folketonerne. Det virker ofte bedre og gladere end den professionelle fortolkning af de sange, som alle kender.»

Må jeg for egen regning tilføje, at bag udtrykket »den almindelige borger« skjuler sig en masse vidt forskellige mennesker fra næsten alle mulige erhvervsgrupper. Deres meninger om lokale foretelser er sandelig også stærkt personlige. Er man medlem af Kolding Mandskor, kender man faktisk byen til bunds. Og selv om det kan lyde forrygende banalt, trænes man også her i selvdisciplin, tolerance og loyalitet.

Formand Hans Jørgen

Fhv. formand Hans Jørgen Nielsen har i sin glørværdige formandstid haft en masse at slås med. Det var slet ikke let at få koldingenserne til at forstå, at de havde et af Danmarks bedste mandskor henne om hjørnet. Den 10. december 1967 sagde Hans Jørgen Nielsen således til »Jydske Tidende«: –Koret har givet flere koncerter og ville gerne præsentere sig ved en julekoncert for byens borgere, men trods korets tilbud herom kan dette mærkeligt nok ikke arrangeres.

Og i »Jysk Aktuelt« hed det: – Det er ikke hidtil lykkedes at få accept på et af de tilbud, koret har givet. Tværtimod har henvendelserne fået en så negativ modtagelse, at formanden har set sig nødsaget til at meddele offentligheden dette.

I dag er situationen omvendt. Koret må simpelthen rationere sine julekoncerter på det lokale plan!

Et af sine største ønsker fik Hans Jørgen ikke opfyldt i sin formandstid, at koret kunne få lov til at give en koncert i »vor egen domkirke«, nemlig Haderslev domkirke. Koret havde den gang, henvendelsen til Haderslev Stift blev rettet, sunget i Viborg og Århus domkirker samt givet et stort antal kirkekoncerter i Tyskland.

I svaret fra stiftets kompetente musikalske myndighed hed det bl. a.: – Måske bliver der et hul i maj – ellers må vi lave lidt langtidspanlægning. Jeg får så forfærdelig mange henvendelser fra (specielt udenlandske) kor og solister, at jeg konstant er bagefter med besvarelserne.

Der findes åbenbart også stadig en musikalsk kongeågrænse!

Siden har koret jo bl. a. sunget i Kølner Dom og har fejret så mange triumfer i udlandet, ikke mindst i Vesttyskland, at man næsten kan regne koret for så udenlandsk, at det kunne få en chance i Haderslev domkirke.

Sådan blir en sang til

Denne artikel er med vilje gået uden om nærmere omtale af korets mange succeser her og der og på den anden side af grænserne. Vi skal ikke gentage aviserne, men meget gerne fortælle lidt om, hvilke metoder statsautoriseret musikpædagog Elmo Pedersen, Vejle, bruger for at

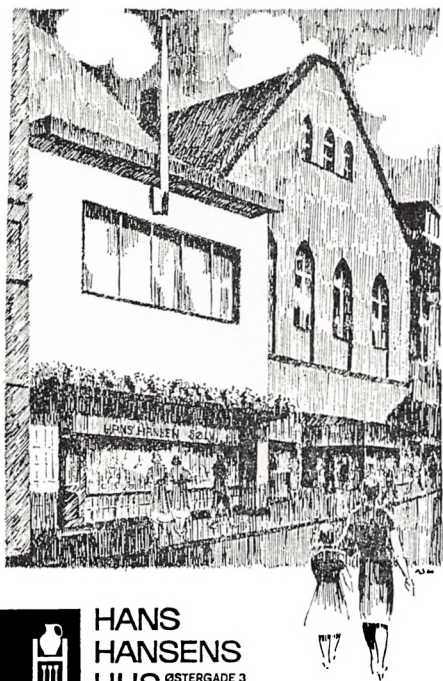


Den ny formand for Kolding Mandskor, den 32-årige musiklærer Birger Rasmussen.

få en firestemmig sang til at sidde. Den er højst utraditionel og minder ikke så lidt om en boksekamp. Elmo har selv sagt til mig, at han tæver stemmerne ind i grupperne – sagt med det skæve smil og det blink i øjnene, der gør ham så charmerende. Og det gør han! Han hamrer de forskellige stemmer ind i hovede, hjerne og hjerte på gutterne, og han forsøger at bevæge dem følelsesmæssigt ved at fortælle gribende om kærlighedsfilm, han har set i fjernsynet. Han betragter ikke en stemme som en stemme, men som en sang for sig. – I skal bare lære jeres sange, siger han, og så går det hele af sig selv. Og det gør det da også, efter at man har været i ringen med ham et års tid. Men hen ad vejen opdager de implicerede sangere til deres forbavselse, at de har lært at læse noder, vurdere pauser og lade sig spille på, som om de var det hammondorgel, Elmo med så stor virtuositet trakterede på et tysk værtshus.

Ja, det var en dejlig tur! Men mange medlemmer får kuldegysninger, når de tænker på det tyske mandskors genvisit i 1976. Det kommer til at koste knapper. Pulheimer Männerchor ofrede adskillige tusinde D-Mark, for at Kolding Mandskors besøg skulle blive den helt store oplevelse, ikke mindst for gæsterne! Alligevel gav arrangementet dem et overskud på 3000 Mark. Det kunne bl. a. lade sig gøre, fordi byen stillede sin sportshal gratis til rådighed til den store koncert. Og fordi de tyske sangerbrødre fik en fantastisk lokal opbakning. I øjeblikket betaler Kolding Mandskors medlemmer 15 kr. ekstra om måneden oven i kontingentet for at kunne betale af på de billetter, der forlængst er forsvundet fra Bundesbahns affaldskurve.

Kursivisten



**HANS
HANSENS
HUS** ØSTERGADE 3
KOLDING

TELEFON 52 47 44

GULD - SØLV - KUNSTHANDVÆRK

MODE BRILLER



Kay Lauridsen

Optiker — optometrist
Jernbanegade 1 - Telf. (05) 52 09 41

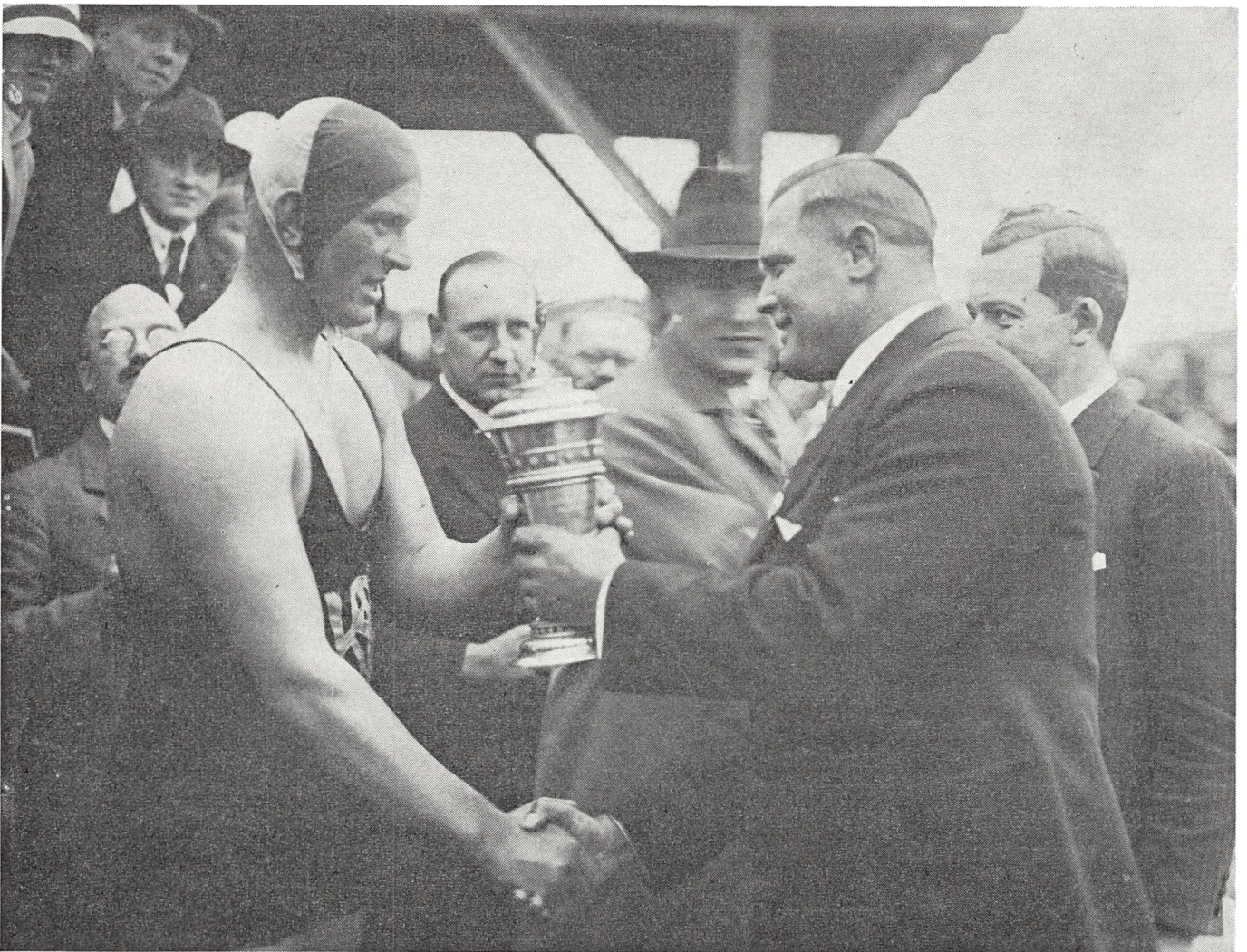


300 m² med bøger og papir.

De er altid velkomne til at kigge bøger.

Han kunne godt være blevet verdensmester

Den koldingensiske sportsjournalistiks nestor, Søren Damkjær, om bryderen Charles Jessen med de enorme armkræfter og andre forhenværende lokale sportsstjerner, hvoraf én vandt 20 mesterskaber.



Svømmeren Alfred Mejling, KSK, får i 1923 overrakt »Kongepokalens« for sit DM i 100 m fri svømning af formanden for Dansk Svømme-Forbund, Otto Hansen.

Før 1920 førte sporten i Kolding en noget omtumlet tilværelse. Vi, der fulgte den fra 1910, husker tydeligt det gamle »Olympia«, der dengang var det eneste saliggørende, når talen drejede sig om idræt. Men det var faktisk utroligt, hvad en såkaldt sportsplads kunne bruges til dengang. Kommunen havde vel ikke den store interesse i idræt, for det vakte berettiget harme, at banen ved

»Olympia« skulle bruges til dyrskuer om lørdagen. Så måtte sportsfolkene ud med kost og skovl for at fjerne dyrenes efterladenskaber, samt glasskår og hvad der ellers hører til, når dyrene skulle præsenteres. Joh, det var tider dengang . . .

At der også skulle trænes på »opvisningsbanen« var en selvfølge. Disse forhold kunne ikke fortsætte, og

resultatet blev, at byens to sportsklubber, KIF, der blev stiftet i 1895, var enerådende indtil 1919, da Kolding Boldklub så dagens lys.

Vældige bråvallaslag

Så kom der fart i tingene. Der taltes og diskuteredes i ugevis om det forestående »lokale derby«, og der blev gået til makronerne, når de to lokale hold mødtes i deres indbyrdes kampe. Interessen for fodboldspillet voksede i Kolding, og efterhånden indså klubberne, at det nu måtte være slut med »Olympia«. KB fik eget baneanlæg ved Munkenborg, og KIF på Dyrehavegårds eng – nu byparken. Senere flyttede KIF også op i nærheden af KB, og tro det, hvem der vil, men til de store kampe travede over 1000 fodboldentusiaster den lange vej for at se deres pappenheimere i kamp. Det var faktisk et par bjerg- og dalbaner, men der var da græs – højt græs i massevis!

Interessen for sport blev større, og flere sportsklubber blev stiftet omkring 1920. Det gælder Gymnastikforeningen »Go-on«, Kolding Svømmeklub, De unges Idræt, KFUM, Kolding Dame-Roklub, Herre-roklubben var fra 1897, altså en af byens ældste klubber. AIK, Tennisklubben og »Vidar«, samt Kolding Cykle-Ring og Kolding Kriketklub er også fra omkring 1920. Jovist skete der noget på den sportslige front i disse tider.

En ny æra oprinder –

Efterhånden dukkede der ny stadionanlæg op i provinsen, og selvfølgelig ville man også være med her i staden. Men sportsfolkene løb ustandselig panden imod, når sagen kom frem i byens høje råd. Sportsfolkene skal først være enige, sagde de folk, der havde med tingene at gøre i rådet.

Men så kom den store arbejdsløshed, situationen formede sig sådan, at man vedtog at stable stadionbanen på benene som en slags nødhjælpsarbejde. Da blev der glæde i de mange sportsklubber. Og i 1931 skete det. Kolding Stadion kunne åbnes under stor festivitas. Senere kom tribunen, og for få år siden den store, flotte – og dyre – tribune, så Kolding Stadion nu fremtræder som et af landets smukkeste og bedst indrettede stadionanlæg med mange gode træningsbaner. Men det er en helt anden historie . . .

Men Kolding Stadion var ikke alene sagen. Også andre muligheder for fodboldspil dukkede op. Det gælder Søndervang Stadion, en ganske udmærket bane, der blev meget benyttet, særlig af ungdomshold, og senere kom KFUM med sin sportsplads ved Lykkegårdsvej. Kolding Boldklub drog ud på Mosevej. Et dejligt anlæg, hvor klubben stadig, med en meget stor ungdomsafdeling, og nu oprettet dameafdeling, spiller bold med stor energi. Så dukkede sportshallerne frem. KIF's medlemmer præsterede ved egen håndkraft at bygge KIF-hallen ved Tvedvej, senere kom så KFUM-hallen og Kongreshallen, jo nu var Kolding virkelig blevet en sportsby.

Men også før stadions tilblivelse var der gang i den

indendørs sport. Vi glemmer ikke de store arrangementer på »Alhambra«, hvor KIF arrangerede bokse- og brydestævner. Senere flyttede KIF med sine brydere ud på »Astoria«, hvis store sal kunne fyldes af et begejstret publikum. Dengang var brydesporten meget populær i Kolding. Senere kom AIK's bokseafdeling, og i disse afdelinger kunne man følge mange dygtige sportsfolk, der dengang kunne mønstre mange danske mestre. Nu er der desværre ved at spores en vis svigtende interesse her. Men sådan er der jo så meget . . .

Mange mesterskaber

Når man går så langt tilbage i tiden, hvor forholdene var ret primitive, tænker man meget på svømmesporten, der havde hjemme ved Kolding fjord – det var før man »opfandt« forureningen – at kommunen byggede søbadeanstalten. Det var det helt ideelle dengang. Da florerede den nu 70-årige Alfred Mejling suverænt. Så vidt jeg husker, vandt han fem mesterskaber (Danmarks mesterskaber), og tager man det hele med, var det vistnok omkring ved 20 mesterskaber, han hentede hjem, og det var mange efter datidens forhold. Langdistancesvømning var også det store sus, og vi husker en morsom historie fra dengang. En svømmer præsterede tre gange at svømme over Kolding fjord, og det var faktisk en bedrift, men en tilskuer i Strandhuse syntes åbenbart ikke, at det var nok, for han sagde til svømmeren: Du er nødsaget til at tage turen én gang til. Hvorfor det? sagde den stolte svømmer. – Jo, så kommer du tilbage til, hvor du har lagt dit tøj!

Det var også i Edith Jessens tid. Hun var meget kendt dengang for sine flotte distancesvømminger. Hun var den første, der svømmede over Øresund. Virkelig en præstation, når man tager i betragtning, at det er en strækning på omkring de 30 km. Nu, efter svømmebade og svømmehallens tilblivelse, myldrer det jo med mesterskaber.

For at blive ved vandsporten, så fik Kolding også en kajakklub med Carl Sejrup som en energisk formand. Vi husker tydeligt de flotte regattaer på Marielundsøen, de store å-løb. Roklubben startede med klubhus inde i havnen og flyttede ud til »Petersminde« i nærheden af, hvor nu emballagefabrikken har sit domæne. Nu er Kolding fjord jo blevet mindre, og det resulterede i flytning af roklubben, der stadig har til huse ude i Strandhusebugten. I sin tid var rosporten helt på højde med situationen og kunne sågar opvise et nordisk mesterskab i firer med styrmand. Dameroklubben har sit dejlige klubhus, men siden bl. a. Astrid Villesens formandstid er rosporten desværre sakket lidt agterud. Nu er det knallerter, der har ungdommens interesse, det at slæbe i åerne gælder ikke mere. Sejlklubbens aktiv var jo dengang kun for de mere velhavende, men er nu en folkesport, hvor ungdommen for alvor er kommet til.

De stærke mænds idræt

I de »gode gamle dage« husker vi, hvordan brydesporten florerede. En bryder af Charles Jessens format min-

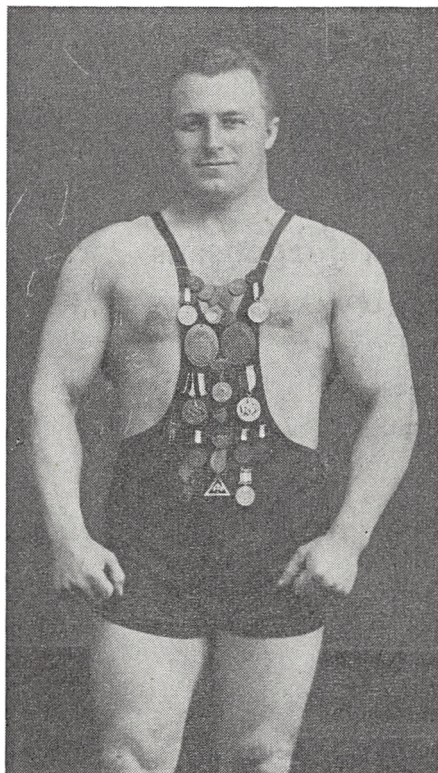
des vi tydeligt. Han kunne næsten klemme folk ihjel med sine enorme armkræfter. Havde han været i besiddelse af den rette teknik, kunne han være blevet verdensmester. Der var Kløve Nielsen, Rudi Jacobsen, Rich. Krag m. fl., kort sagt, et stærkt kamphold.

Den bokser, der var mest fremme i rampelyset i »gamle dage«, var Aksel Brems. En glimrende mellemvægter, som foruden et Danmarksmesterskab gjorde sig meget fordelagtig bemærket for sin teknik og hårdførhed. Man sad ved radioen og hørte om hans store kamp i München mod tyskeren Rudi Pepper. Gunnar Nu måtte næsten bruge hele sit omfattende ordforråd for at omtale Kolding-bokserens fremragende indsats. En mand som Donald Knudsen må heller ikke glemmes i dette korte uddrag af boksningens gode tider i Kolding. Siden blev han en udmærket leder af KIF-afdelingen.

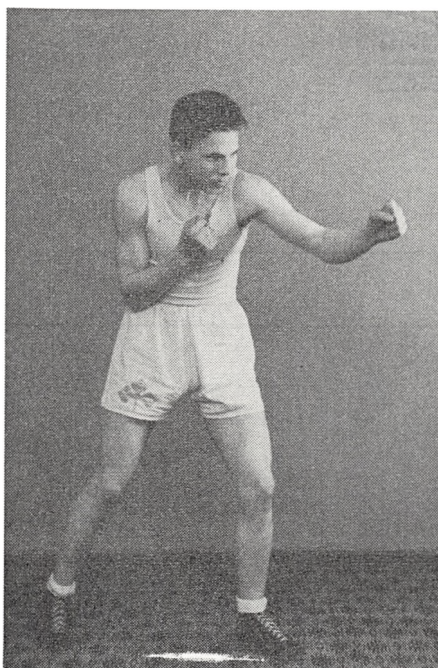
I skrivende stund, hvor alt folket har VM-fodbold på hjernen, vender man stadig tilbage til tyvernes gode fodboldtider i Kolding. – Vi har før i denne artikel omtalt de drabelige kampe mellem de to rivaliserende klubber, KIF og KB. KIF led stort mandefald, da KB blev stiftet, og det kom til at koste dyrt for KIF i en længere periode, men modgang er jo til for at overvindes, og det gjorde KIF. Men i mellemtiden dominerede KB, der som første klub i Kolding blev repræsenteret i den jyske mesterække, så da fik man de store klubbers bedste hold at se i Kolding, og dette gav KIF endnu mere lyst til at gå hen og gøre ligeså. Resultatet blev, at Kolding fik to hold i mesterrækken. Da syntes vi ikke at kunne nå videre. Danmarksturneringen var endnu ikke »opfundet«, og endelig var Kolding for alvor kommet med i toppen. Siden er der jo løbet meget vand i stranden. Tiderne skifter, og det samme gælder resultaterne i fodbold, og mens disse linjer skrives, ser det ud til, at Kolding igen vil blive repræsenteret i Danmarksturneringen. For KB gik det jo knapt så godt, når man tænker på fodbold på elitebasis. Men hovedsagen er dog, at fodboldspillet i Kolding har en god bredde. Det gælder også de øvrige sportsgrene, hvilket alle i dag er indforstået med.

Jovist skete der meget, hvad sporten angår, i Kolding omkring tyverne, og dengang var man jo ikke så forvænt, som tilfældet er i dag. Men de, der var aktivt med den gang, ser med glæde tilbage til datiden. Trods de primitive forhold var der meget at glæde sig over, og fra at føre en noget tilbagetrukket tilværelse på sportens efterhånden store område kan vi nu glæde os over den enorme fremgang, der er sket, næsten på alle felter.

Søren Damkjær



Charles Jensen – den bomstærke bryder i Kolding IF.



Aksel Brems – en af datidens allerbedste bokser i KIF.



Konrad Jørgensens
Bogtrykkeri A/S
L. Fuglsang & Sønner
Slotsgade 6-10 . Kolding
Telf. (05) 52 14 88

Bøger
alle slags tryksager
eget bogbinderi

DET BEDSTE STED

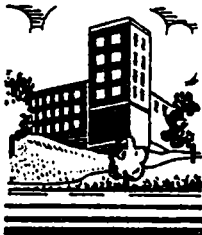
at gøre en god handel
er stadigvæk



KORSGARDEN



Østergade 28
Kolding



En efterspurgt bog foreligger nu i ny udgave:
ELIASSENS KOLDINGBOG

Bind I. — karton kr. 55,- — indb. kr. 75,-
Bind II udkommer efteråret 1975.

En gavebog til slægt og venner i ind og udland.

Kom med adressen, vi ordner gerne forsendelsen

JOHS. BARKHOLTS BOGHANDEL
Jernbanegade 1 A — 6000 Kolding — Telefon (05) 52 15 33

GULD — SØLV — URE

GAVER OG VÆRDIER FOR LIVET



1. kl. værktøjs-
sted for
reparationer

KRUSEMØLLER

GAGADEN — 6000 KOLDING

Aut. forhandler for:
OMEGA — TISSOT
LANCO — MORA
med skriftlig garanti for for-
sikring mod:
Tab — tyveri — totalskade

Der var engang et stykke af en gade

Hvor blev den af – hyggen og den muntre, glade menneskelighed i Jernbanegade – fra Buen og til banegårdspladsen?



»Den øverste del« af Jernbanegade ved århundredeskiftet. Brolægningen er omtrent den samme, som i 49 var karakteristisk for strækningen fra Buen til Banegårdspladsen. Man siger, at det er Napoleon Bonaparte, der har opfundet den. Trafikken var til at overse.

For 25 år siden var det stykke af Jernbanegade, der går fra pølsevognen på Buen til banegårdspladsen, brolagt, og der var græs mellem stenene. Om aftenen var der parkeret nogle få biler på skrå med næserne mod fortovet. I dag er dette engang så uskyldige stykke gade et inferno af brølende biler. Og det er sådan set godt, at Saxildhus' fortovscafé er borte, for hvem bryder sig om at spise othellokage med styrthjelm på? Som bekendt er hovedrestauranten også spredt for alle vinde, og kun særlig fantasifulde koldingensere af den ældre årgang kan mærke en svag bouquet af årgangsvine, når de en måneklar nat passerer Bertrams hjørne, mens de spekulerer på, om det

nu er rigtigt, at han spiste *corpus de'licti*, da han en dag måtte i retten, fordi en kunde påstod, at der var serveret kakerlakker for ham, indbagt i en bolle.

– De smager dejligt, de rosiner, sagde Bertram og gumlede sagligt på dem.

Dagens varme ret

Efter ham kom Saxen, hvor jeg en dag i juni 74 inviterede en god ven på smørrebrød. Da vi ikke kunne få det, nød vi på en nydelig servitricers anbefaling dagens varme ret: Tre Slots for en tier – halvanden til hver! Der sad vi så og mindedes den munterhed, charme og venlig-

hed ,som vi i en snes år havde oplevet i det stykke gade, der ikke rigtigt sagde os noget mere.

Albert Hansen og hans kolonialforretning med alt, hvad der var dejligt! Den måde, han skar spidsen af en cigar på, når man var inviteret på en cognac i det næsten rørende beskedne kontor, hvorfra han dirigerede sin årlige millionomsætning!

Bruno (Jakobsen), der stod af i tide fra den cigarforretning, han i sin tid købte for 2.000 kr.! Cigarer var hans liv, og han kunne næsten ikke nænne at sælge dem. Så mange røg han selv. – Han har været artist, sagde folk. Måske, fordi han som 3-årig faldt ud fra 4. sal og kom godt fra det.

Mens Bruno nød cigaren, lod læge Ejnar Rossen aldrig sin cerut i stikken. Og det skete, at disse to forhærdede tobakssyndere ved Brunos disk kom i selskab med én, der var endnu værre, pressefotograf Niels Lisberg, der var den eleganteste ryger af de tre. Man kan sige meget godt om ham, det bedste er, at han aldrig har været brutal over for en cigar!

Selv om direktør Johs. Ejler, »Jydske Tidende«, som regel aldrig røg cigarer, bl. a. fordi han altid havde så lynende travlt, at han simpelthen ikke havde tid til at ryge, så stjal han tid til at sidde roligt og afslappet – sommetider i timevis – for at sludre med den mand, der sad over for ham og dampede på en cigar eller to fra kundekassen. Det var paradoksalt, men for ham har disse stunder vel været en slags energi-opladning, før han igen tog fat på en indviklet beregning eller statistik. Han var en mærkelig mand, sommetider nødt til at være hård eller kontant, men han kunne ikke lide det. Jeg kan skrive under på, at det ikke var tomme ord, når man kaldte ham menneskelig.

La Romantica

En cigar, ja, det var også Knud Ejnar (Hansen), »Grand Hotel«, og hans cabaret »La Romantica«. Her kunne man møde et internationalt klassenummer som sangpianisten Gordon Wheelan, manden med verdens største samling af opera-plader, disc jockey i BBC. Knud E. vipede med cigaren på samme måde som den klassiske artist-agent i amerikanske musicals. Og han gjorde det store, kunstneriske kup, da han engagerede Ella Heiberg, der engang kom til Danmark som en jävlans flot, blond pige af denne her ursvenske type, der får danske mænd til at virke som impotente ølmaver. Hun var falmet ikke så lidt, da hun gjorde sin entré i Kolding. Hun fortonede sig under en vældig blå fløjlskjole, men den store dames udstråling var der ikke noget i vejen med, og når hun sang »Et lille kys hver morgen, et lille kys hver nat«, så sendte pianisten Hans Ole Nielsen hende et velindstuderet fingerkys. Han var oprindeligt Ludvig Brandstrups akkompagnatør, senere blev han Erik Påskes.

På den anden side af gaden, hos Eigil Hansen, »Trocadero«, optrådte nordmanden Henry Randolph i sølvglinsende kjolesæt og med en høj hat, han kunne sætte på hovedet med et knald. Han sang »og så er jeg, ser du, ser

du, ser du, li'så fin som dig« med rullende r'er og Ernst Rolf-diktion. Han var faktisk i mange år den svenske revykonges andet jeg. Han var kavaler i projektørlyset. Bag facaden kæmpede han for endnu en sæson at bokse sig gennem den hårde showverden. Han kom en formiddag op til mig på mit kontor og sagde: Vi skal ha' morgenkaffe, du! Og så tog han to flasker portvin frem. – Tak, men jeg vil ha' te, sagde jeg.

Koldings Fleet Street

Omvendt startede Otto Hænning nærmest sin karriere på »Trocadero«. Han var mærkeligt nok også Rolf-ekspert – hans far var svensk, så måske ikke så mærkeligt, men han prøvede også på at lege Bing Crosby. Han akkompagnerede sig selv på guitar, og det gjorde han godt. Han havde oprindeligt spillet klaver i Nyhavn, hvor han kom for skade at lave en dansk evergreen (»Det kribler og krabler«). Den blev nemlig købt af en smart journalist, der så fidusen.

Jo, der var sang, glade viser og personligheder i den del af Jernbanegade – den gang. Fleet Street kaldte vi den, for »Venstrebladet for det sydlige Jylland« med S. M. Sørensen som redaktør eksisterede endnu, side om side med »Kolding Folkeblad«. S. M. var en fremragende politisk journalist, der med få streger kunne tegne forløbet af et byrådsmøde og følge sit referat op med en bidende kommentar. Men han var også en fin stilist. Små fikse teater anmeldelser skrev han med sikker hånd. »Politiken« fristede ham med store tilbud, men han foretrak at være helt sin egen, selv om oplagstallet ikke var fristende.

Og så var der »Dres«, gadens anden presse-Sørensen, chefredaktør Andreas på »Jydske«. Han havde temperament og var berømt for sine »skideballer«. Det kunne gå hårdt til på hans kontor, når en af medarbejderne skulle »shines« op. En af dem gik til modstand og kastede et blækhus efter sin chef, men han ramte ikke, skønt han var manden, der indførte fascismen i Kolding. Det var Jørgen Larsen (Jøla), der har læst korrektur på disse linjer og ikke agter at anlægge injuriersøgsmål mod Koldingbogen.

»Ved det yderste hav«

Bag A. Sørensens temperament skjulte der sig en af de fineste stilister i Danmark. Han, der var fra Fanø, skabte nærmest panik hos de københavnske kritikere med sin halvbiografiske bog »Ved det yderste hav«. De var simpelthen nødt til at indrømme, at her var noget, der var skrevet forbandet godt. »Dres« blev sammenlignet med Karen Blixen, og den ene forrygende anmeldelse efter den anden dukkede op i aviserne. Bogen er den dag i dag stærkt efterspurgt. Man kan godt komme til at give et halvt hundrede kroner for den hos en antikvarboghandler.

»Jos« på »Kolding Folkeblad« blev meget populær på sine bredt anlagte fredagsportrætter. I dag sidder han i Middelfart som »Fyens Stiftstidende«s lokalredaktør og betragter med en vis kynisme den sentimentalt-romanti-

ske borgerskabs-journalistik, som han og vi andre – hans kolleger – lavede. Men nu ser man jo, at denne stil, som blev afløst af sociale tabere, forurening og miljø-problematik, har fået en renaissance i de såkaldte ugeaviser, som måske er provinspressens nye ansigt, nye gamle stil!

Og så må det vist være passende at afrunde denne artikel med Bertrams stil. Hvad bestod den af? Simpelt-hen god mad, ingen musik, så man ku' snakke sammen, og ingen forskel på behandlingen af små og store kunder. Fulde folk fandtes heller ikke i hans etablissement, og det var morsomt at kigge ind en lørdag eller søndag aften og studere den udsøgte behandling, selv en genert skolepige med en kop kaffe og et stykke lagkage fik.

Sådan omtrent må nekrologen over Saxildhus blive!

I oktober gik »Trocadero« ind i en ny tilværelse som tvillingebiograf. Hvad der dog sker mellem Buen og Bane-gårdspladsen!

Og her har altså været bragt glimt fra et stykke gade, der var engang, folk, der lever, folk, der er døde, men de lever allesammen!

Kursivisten



To personligheder fra »et stykke af en gade«, Albert Hansen (til venstre) og direktør Johs. Ejler. Billedet er fra den gang, »Jydske Tidende« var midt i den store tekniske omlægning, der i dag har gjort bladet til et af de mest veludstyrede i Danmark. Det var Johs. Ejler, der lagde ryg til dette kolossale arbejde.

Tid til at tage hatten af for ligvognen

– Når man går en tur i det indre af byen, så er det gamle Kolding snart væk. – Men fotograf H. Boilesen tog mange gode billeder, som kommunen har ophængt i gangen på Rådhuset. Det var, som om Boilesen havde på fornemmelsen, at nu skulle det fotograferes, for det forsvinder jo snart.

Han døde blot for tidligt!

Man sender også en tanke til vort dejlige politikorps den gng. Vi havde de to Jensen'er, Hageerdorn, R. Petersen og Grønd, og siden kom Kruger, Petersen og Mik-kelsen. Dem så vi da på gaderne, ligemeget hvordan vejret var. Ak, ja, den tid kommer ikke igen, den var ikke forjaget. Da havde man tid til at tage hatten af for ligvognen. Vi børn stod også med bøjede hoveder, når den kørte forbi. Den blev trukket af to sorte heste, og kuskene havde høj hat på.

(FORTÆL HVAD DE HUSKER: Aage Hansen, Cypres-vej 26, Kolding, født 5/9 1904)



Farvel til Saxildhus' fortovsrestaurant: Journalist Jørgen Larsen (Jøla), »Jydske Tidende«.

ØNSKER DE

- ✧ INTIM HYGGE
- ✧ GOD MAD
- ✧ HØFLIG BETJENING

— det er 3 ting De
også finder
hos

BRÆDDEHYTTEN

Jernbanegade 13
Kolding . Tlf. 52 31 99

Bræddehytten



TRIKOTAGE WINKEL JENSEN LINGERI

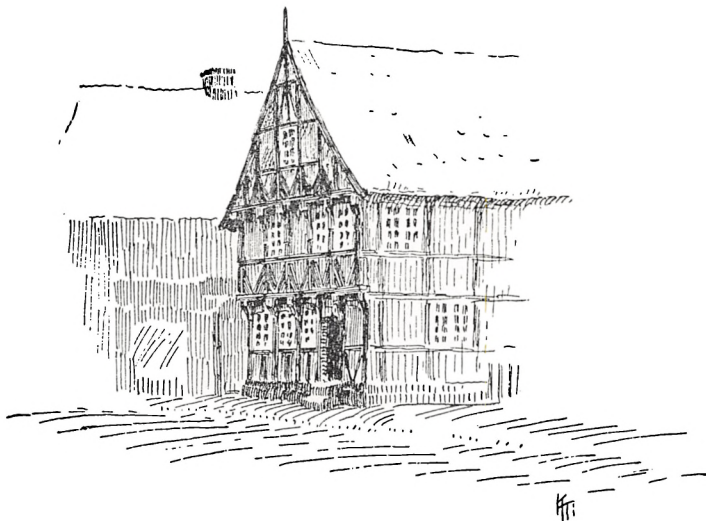
TRIKOTAGE OG LINGERI

— det sidste nye får
De i det gamle hus
i Østergade.

WINKEL Jensen

... midt i gågaden!

Det gamle Borgerhus



Koldings ældste hus (1589)

— hvor der er indrettet et museum
med møbler fra 1600-tallet.

Huset fungerer ligeledes som turist-
bureau, hvis medarbejdere er til Deres
tjeneste med brochurer fra hele Dan-
mark, samt oplysninger om

bondegårdsferie,
sommerhusudlejning,
hoteller,
vandrehjem,
campingpladser,
kongresser
og meget mere.

Alle medarbejdere gør det gratis

Det er 10 år siden, ingeniør P. Fischer-Nielsen lagde grunden til Det byhistoriske arkiv.

I årets løb er der indgået en hel del materiale til den lokalhistoriske afdeling på biblioteket, hvorunder Koldings byhistoriske arkiv hører.

Arkivets opgave er at indsamle minder om byen og egnen i form af fotografier, papirer, protokoller, kort og lignende.

At det er ved at blive en kendt sag, at arkivet gerne modtager disse ting, får man en fornemmelse af, når man blader i den protokol, hvori alt, hvad der afleveres, indføres.

Et stort og godt materiale har vi modtaget fra Kolding borgerlige Skydeselskab, et materiale bestående af medlemslister, protokoller, regnskaber og lignende fra 1786 og næsten 200 år frem i tiden.

Fra den nedlagte Sygekassen Kolding er afleveret en hel del medlemsprotokoller, revisionsprotokoller og fotografier.

Fra Rådhuset en æske med fundatser og regnskaber fra gamle legater i Kolding.

Portrætter af gamle Kolding-borgere

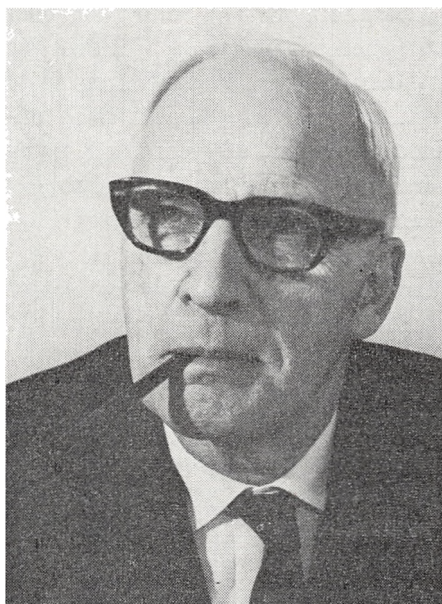
Fra Museet på Koldinghus er foruden en del billeder fra virksomheder i Kolding afleveret en meget stor samling fotografiske plader hidrørende fra fotograferne A. Hoffgaard og P. Aagaard.

Fotograf Andreas Hoffgaard nedsatte sig som fotograf i Kolding (Jernbanegade 4) i 1891, og fotograf P. Aagaard havde sit atelier på Rendebanen fra 1869 og fremefter.

Fra denne store samling af flere tusinde glasplader har man mulighed for at få fat i en hel del portrætter af gamle Kolding-borgere, og til en del af samlingen er der protokoller med navne.

Det er et meget stort materiale at håndtere og prøve på at få noget ud af, men en dygtig og interesseret amatør-fotograf, bogholder Mogens Hansen, har lovet at hjælpe med opgaven.

En del privatpersoner har i årets løb afleveret fotografier, skøder, slægtsoptegnelser og folketællingslister til arkivet. Således modtog vi fornylig fra grosserer Anker Lau i København en del papirer vedrørende faderen, borgmester Edvard Lau.



Ingeniør Peder Fischer-Nielsen, stifter af Det byhistoriske arkiv i Kolding.



Fra glaspladearkivet: Fabrikant Mathias Burcharth, far til fabrikant Mogens Burcharth, direktør for Burcharth's Farve og Lakfabrik A/S.

I lighed med, hvad man har gjort flere steder, indbød kulturudvalget i Kolding i slutningen af 73 ældre Koldingborgere til at skrive deres erindringer. Der indkom inden fristens udløb 52 bidrag, blandt hvilke der blev trukket lod om 10 gavekort på hvert 200 kr. Gavekortene blev overrakt ved en lille festlighed på biblioteket midt i januar måned, og de skriftlige bidrag er indlemmet i den lokalhistoriske samling, hvor de vil stå til rådighed for fremtidige historikere.

Lektor Gunnar Engberg skrev i Kolding Folkeblad 19. januar 1974 en kronik om sine iagttagelser ved gennemlæsning af de indkomne bidrag.

Gennemgang af Kolding Folkeblad

For ca. 5 år siden påbegyndtes på arkivet en gennemgang af Kolding Folkeblad fra 1872 og op til i dag, eller rettere, man begyndte med det nyeste og arbejdede sig baglæns, således at tiden fra århundredskiftet og op til nutiden er bearbejdet. Overskrifterne på artikler og omtale af personer, steder og emner, der vedrører Kolding storkommune, bliver skrevet ud på kort, der indgår i et stort kartotek, der danner indgang til hele dette avisstof, som man har brug for i det daglige arbejde.

I øjeblikket varetages dette arbejde af assistent Alfred Graversen, der som alle andre medarbejdere på arkivet arbejder vederlagsfrit.

Arkivet har også stor hjælp af fru Ingrid Bruun, der oversætter gotisk håndskrift fra skøder, optegnelser og folketællingslister, så det kan læses af alle.

Forhv. lektor Gudrun Hechmann har i årets løb haft en hel del samtaler med ældre mennesker i byen, og disse menneskers beretninger om gamle dage er optaget på bånd og indgået i arkivet og danner således et meget levende materiale som supplement til det skrevne.

Gudrun Hechmann har også i årets løb gennemfotograferet den gamle kirkegård, således at man nu har fået et godt billedmateriale over særprægede gravmæler, ligesom indskrifter og data på gravsten over kendte folk er noteret.

Flittig og kyndig samler

Det vil nok være naturligt at nævne, at det i år er 10 år siden, at ingeniør P. Fischer-Nielsen lagde grunden til Det byhistoriske Arkiv.

Fischer-Nielsen var en umådelig flittig og kyndig samler, der gennem mange år brugte al sin fritid på at opspore og indsamle et meget stort materiale, der kan give oplysninger om by og borgere.

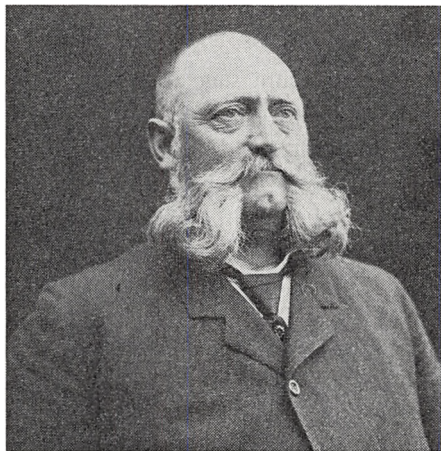
Efter hans død i april 1973 modtog arkivet hele samlingen af papirer, slægtsoptegnelser, bøger og fotografier.

Efter sin mands død har fru Eli Fischer-Nielsen arbejdet på arkivet fire timer hver dag med registrering og maskinskrivning.

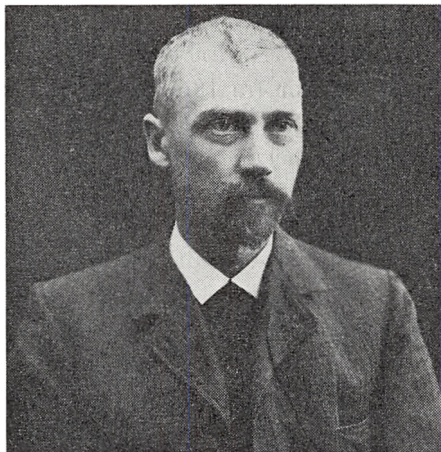
Uden disse frivillige medarbejders flid og interesse kunne arbejdet på arkivet slet ikke få det omfang, det har, og slet ikke nå så langt ud, som det efterhånden gør.



Fra glaspladearkivet: Musikhandler Hannibal Marcus, dynamisk kulturpersonlighed, drivende kraft inden for amatør-dramatikken og en fortræffelig viseforfatter.



Fra glaspladearkivet: I en tid med meget skæg vil dette billede af en flot, men ukendt mand med et simpelthen pragtfuldt skæg måske kunne inspirere til en ny skægmode? Hvis De ved, hvem manden er, så fortæl Byarkivet det.



Fra glaspladearkivet: Direktør Konstantin Hansen, der sammen med Jens Schrøder startede forløberen for DDMM.

I Sdr. Bjært og i Viuf har vi kontakt med historisk interesserede mennesker, men kunne godt ønske os, at flere fra de sogne, der nu danner storkommunen, ville være opmærksom på, at arkivalierne ikke kasseres. Det drejer sig bl. a. om protokoller fra nedlagte forsamlingshuse eller fra foreninger, der ikke eksisterer mere. Fotografier og optegnelser vedrørende egnen modtager arkivet også meget gerne.

Til slut vil det nok være naturligt at omtale arkivets støtteforening: Arkæologisk og byhistorisk samfund.

Foreningen blev stiftet for ca. 10 år siden, og dens nuværende formand er lektor Aksel H. Nellemann. Foreningens medlemmer mødes hver fjortende dag vinteren igennem til foredrag af historisk interesse, og tilslutningen er som regel god. Af emner fra vinteren 1973–74 kan nævnes: Foredrag med lysbilleder af dr. phil. Erik Moltke med titlen: Jellingkumlerne i runeindskrifternes lys. Skoleinspektør S. Eillkier-Petersen: Om rytterskoler i Koldinghus-distriktet. Gdr. Niels Boysen, Høkkelbjerg: Vejstrup Skov-fundene og iagttagelser og fund ved udgravningerne i Brostræde–Søndergade (Føtex).

Til alle arrangementer er interesserede gæster velkomne.

Inge Ladegaard



Fra glaspladearkivet: Ukendt familie hos fotografen! Byarkivet er meget interesseret i at få at vide, hvem det er.

Oliekrise i 1916

– Noget kunne tyde på, at vi til at begynde med (efter sommeren 1916) havde petroleumslampe i stuen. Jeg husker tydeligt at have stået i kø i en gård på Rendebanen for at få et par flasker petroleum, som var rationeret. Der var den gang noget, vi kaldte en sporelampe. Den bestod af en ganske lille flaske med en bomuldssnor som væge

stukket gennem flaskehalsen. På den måde kunne petroleummen strækkes over en lang periode.

(FORTÆL HVAD DE HUSKER: Henry Ingvorsen, Kolding)



H. Overbeck

ELEKTRISKE ANLÆG AF ENHVER ART

EKSPEDITION, LAGER OG KONTOR:

TELEX 51 325

HAVNEPLADSEN

TLF. (05) 52 35 55

Den sidste station dybt nedværdigende

Kolding har haft flere fattiggårde, én af dem var militærlazaret for de spanske lejetropper.

Af Andreas Sørensen



Koldings sidste fattiggård, der endte sine dage som rutebilstation med tilhørende café. Da bybus-terminalen blev oprettet, forsvandt den gamle fattiggårds sidste bygninger.

Hvor mange fattiggårde, Kolding i tidens løb har haft, fortaber sig i det uvisse. Af P. Eliassens Kolding-bog fremgår, at de spanske hjælpetropper, som i 1808 var stationeret i Kolding – og blev skyld i Koldinghus' brand – benyttede den daværende fattiggård, også kaldet »Krankhuset«, det vil sige sygehuset, som militærlazaret. Det lå for østenden af Klostergade, dér hvor nu jernbanen bag et stakit passerer gaden. Denne bygning blev i 1830 af fattiggården magelagt med det gamle bindingsværk-rådhus på Akseltorv. Det gamle rådhus blev nedrevet og materialerne brugt til at opføre et »Arbejds- og fattighus«

på Sviatorv (nu pladsen mellem Sct. Nicolai Skole og dennes gymnastiksal).

Også den gamle fattiggård i Klostergade blev nedrevet for at skaffe plads til et gadegennembrud (Havnegade), der forbandt Klostergade med den ny havn, der afløste den primitive anløbsplads ved Riberdyb.

Arbejds- og fattighuset på Sviatorv stod kun til 1871, da man rykkede ind i den nedlagte friskoles bygning på Sviatorvs modsatte side. Og her lå så fattiggården – den blev først »den gamle fattiggård« i 1915, da Overmarksgården blev opført – sådan som ældre koldingensere endnu husker den.

Trist bygning i to etager

Den var såre enkel, en lidt trist udseende bygning i to etager. Den spærrede for den direkte forbindelse mellem Katrinegade og Jernbanegade. Man kunne dog fra Katrinegade-området komme til den centrale by gennem det smalle og snoede Kirkestræde, der lå mellem »Latin-skolen« (gymnasiet) og fattiggårdens nordgavl.

Når man dengang – i årene omkring 1910 – en søndag eftermiddag, formedelst en børnebillet til 10 øre, havde været i biografen på Akseltorv og set en spændende forbryderfilm og i mørkningen skulle hjem til Katrinegade, kunne hjemturen nok give en lille fyr sommerfugle i maven. Først kom man forbi rådhuset med politistationen og arresten (rådhusets nuværende kontorfløj) og skelede op til de tilgitrede cellevinduer. Derefter passerede man kirkens store kolos og kom ind i det kun dunkelt oplyste Kirkestræde. Her lå kirkens ligkapel – så fulgte fattiggården, i hvis udhus mod strædet også lå et ligkapel, hvor druknede og selvmordere blev anbragt, til ligsyn havde fundet sted. I så lille en by, som Kolding dengang var, vidste alle i byen, hvem der »lå lig« i kapellerne. Man holdt sig til den modsatte side af strædet, og først, når man kom ud i den bedre oplyste Katrinegade, åndede man befriet op.

Vagabonderne og de gamle

Hvem befolkede fattiggården? Klientellet delte sig i to hovedgrupper: Vagabonderne – og gamle af begge køn.

Det skete dagligt, at politiet indbragte vagabonder til fattiggården efter, at de var anholdt for betleri og var, hvad loven kaldte subsistensløse, det vil sige uden bopæl og uden så mange penge på lommen, at der var nok til natteleg og et måltid mad.

Når politiet havde afleveret en vagabond på fattiggården, gik man på fattigvæsenets kontor, der havde til huse i fattiggården, i gang med at finde ud af, om pågældende hørte til »egne« eller »fremmede« fattige. Dengang – og helt frem til 1933 – havde man forsørgelseskommunebegrebet. Man var forsørgelsesberettiget i den kommune, hvori man var født, indtil man ved et 5-årigt uafbrudt – fattighjælpsfrit – ophold i en anden kommune efter det 18. år fik denne kommune som ny forsørgelseskommune.

Hvis det var en »fremmed« fattig, politiet havde fået fat i – og det var det som regel – blev pågældende under ledsagelse af en funktionær sendt hjem til forsørgelseskommunen og afleveret til fattigvæsenet dér. Var det en landkommune, som ikke selv havde nogen fattiggård, hændte det ofte, at sognerådsformanden udbetalte ham et beløb til at rejse væk fra forsørgelseskommunen for. Og det hændte da af og til, at vagabonden og ledsageren vendte tilbage til Kolding med samme tog!

Pudsede kakkelovne med brændevin

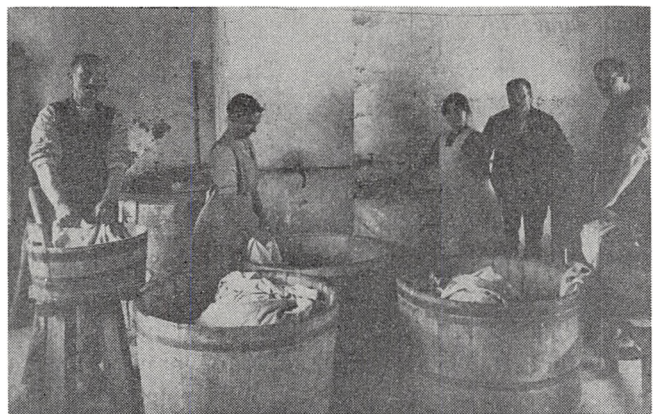
Under opholdet på fattiggården arbejdede de indlagte ved forefaldende arbejde i køkken, vaskehus og have. Andre klistrede poser til brug i forretningerne. Det fore-



Den kombinerede arbejdssal og dagligstue i Koldings sidste fattiggård.



Kvindernes sovesal i den tidligere friskoles bygning.



Storvask på fattiggården, der endte som rutebilstation. De mandlige »lemmer« måtte også tage en hånd med, og det var som bekendt før vaskemaskinernes tid.

gik i et ret så hyggeligt og afslappet tempo. For arbejdet udbetaltes en mindre godtgørelse, der kunne bruges på den ugentlige udgangsdag, hvor de indlagte fik lov at slippe uden for fattiggårdens mure. Ofte blev pengene brugt til brændevin, der var billig – 27 øre for $\frac{3}{4}$ liter. Brændevinen skulle drikkes i løbet af fridagen, for der blev ved hjemkomsten foretaget kropsvisitation, og eventuel tiloversbleven spiritus blev beslaglagt. Den blev ud-rørt med et sort pulver og brugt til at pudse fattiggårdens mange kakkelovne med!

Så forsvandt de

Vagabond-belægningen var størst om vinteren. Dels var det på den årstid for koldt at logere i høstakke og lader, dels var det svært at få småjobs, når vinterarbejds-løsheden satte ind. Men når forårssolen kom højt på him-len, kaldte det fri, ubundne liv på lange veje, og så forsvandt mange på den ugentlige udgangsdag.

Tilbage på fattiggårdene var da de gamle, de syge og andre sociale tabere, som hørte til »egne« fattige.

Indtil man i 1910 fik bygget De Gamles Hjem (nu Låsbyhøj), var fattiggården sidste station for ikke så få ældre mennesker, som ikke kunne klare sig selv i egen bolig. Mange af dem, som livet igennem, med de små indtægter, der dengang var beskåret især de ufaglærte,

havde klaret sig uden at få den vanærende fattighjælp, følte det som en dyb nedværdigelse, at de på deres gamle dage måtte ty til fattiggården som sidste station.

Derfor var De Gamles Hjem et vældigt socialt frem-skridt.

Som nævnt blev fattiggården i 1915 erstattet af en ny-bygget institution i den nordvestlige bydel. Hermed forsvandt officielt navnet »fattiggård«, idet nybygningen fik navnet Forsørgelseshjemmet Overmarksgården.

Kommunalt folkekøkken

I den gamle fattiggårds bygning blev fattigvæsenets kontor tilbage. Foranlediget af det omfattende kommu-nale boligbyggeri i Stejlbjerg-kvarteret under 1. verdens-krig blev ansat en boliginspektør, som også fik kontor i den gamle fattiggård. Her var også under 1. verdenskrig et kommunalt folkekøkken med spisesal, hvor byens bor-gere for små penge kunne få middagsmad.

Da forsyningssituationen bedredes med krigens ophør, lukkedes folkekøkkenet, og der blev indrettet husvilde-boliger i bygningen.

Den endte sine dage som rutebilstation med tilhørende café, der i en årrække var meget søgt af bl. a. byens for-eninger. Med etableringen af bybusterminalen forsvandt den gamle fattiggårds sidste bygninger.

Dengang var danskerne sandelig vågne...

– Jeg var 8 år, dengang 1. verdenskrig brød ud den 1. august 1914. Med gysen hørte jeg naboerne snakke om, at nu kom tyskerne nok snart galoperende ned ad bakken derhjemme. Derfor var min forskrækkelse stor, da min voksne bror og jeg, vistnok aftenen efter i mørk-ningen, kom cyklende fra Ågård mod V. Nebel og plud-selig blev standset af to soldater med blanke bajonetter på gevæerne. Jeg troede, det var tyskere! Men til min store lettelse talte de dansk! Min bror havde et enkelt-løbet jagtgevær på ryggen, og lys havde vi ikke på cyklen, så vi var jo nok under mistanke. Vi blev spurgt om, hvor vi skulle hen, hvad vi kørte efter osv., og så fik vi lov til at køre igen.

Jeg har siden tænkt på, at dengang var danskerne sandelig vågne, når de allerede om aftenen den 2. august havde vagt ved en mindre korsvej som denne her. Senere blev jeg gode venner med de mange soldater. Jeg var med til alle de feltøvelser, som jeg kunne få lejlighed til, og det var en del i de 3–4 år, sikringsstyrken lå på egnen. Vi havde også en soldat indkvarteret derhjemme. Han var fra Thy.

(FORTÆL HVAD DE HUSKER: Chr. A. Jensen, Høj-bo Dons, Alminde)

**Kom ind
og få blandet
den nuance,
De ønsker
-på Dyrup's
farveprisme.
Det ta'r bare
2 minutter.**



BURCHARTH,
TAPET- OG FARVEHANDEL
v/ E. Lunde Nielsen
Torvet . 6000 Kolding Telf. (05) 52 07 75

|||
Stort udvalg i:

TAPET
HESSIAN
MALERVARER
AUTOLAKKER
KUNSTNER-
ARTIKLER

|||

GAVEN, DER GLÆDER

finder De hos

*Neuhausen
Guld*

Juveler og guldsmed
v. J. Bernth Jensen

Helligkorsgade 4 . Kolding . Tlf. 52 10 93



BØRGE JENSENS DANS

BROSTRÆDE 2-4 — KOLDING

TELEFON 52 37 22

Børge fra Kolding en god turistreklame

Danseinstruktør Børge Jensen har »eksporteret« Koldinghus og Slotssøen til engelsk presse.



Børge Jensens Danseinstitut har fostret megen dygtig ungdom i tidens løb. Her ses instituttets egne ynglinge-danmarksmestre, Frank Thybo Christensen og Hanne Madsen, blive lykønsket af sportsudvalgets formand, Vagn Lund Petersen. (Det er ikke af uheld, at herrens navn nævnes først – det er kotume i dansekredse).

Det er en kendsgerning, at Kolding er en berømt by i danseinteresserede kredse – ikke alene i Danmark, men også langt uden for landets grænser. Æren herfor skyldes ene og alene danseinstruktør Børge Jensen, der driver sin danseskole i Kolding og gennem årene har ført den frem til at blive en af landets største. – Den er nu midt i sin 32. sæson.

Han er fra Århus

Efter endt kontoruddannelse i sin fødeby, Århus, stod det klart for Børge Jensen, at det var dansen, der havde hans virkelige, egentlige interesse, og efter at have virket som assistent i fem år på byens største danseskole, kom han til Kolding og blev medindehaver af Lisa Hansens Danseinstitut i 1958.

Lisa Hansen havde etableret sin danseskole i 1943 og havde de første år lokalerne i »Palmehaven«, senere på »Hotel Kolding« og til sidst i Brostræde, i hvis moderne og hyggelige lokaler instituttet har til huse den dag i dag. – Kompagniskabet mellem Lisa Hansen og Børge Jensen varede i to år, hvorefter han overtog instituttet, som han siden har drevet med stadig stigende succes.

»Højre fod i femte«

– Ja, dansen er jo forandret en del, siden vi to begyndte som børn på en danseskole, siger Børge Jensen, da vi får os en danseskolesnak i de hyggelige forlokalder. – Der er ikke noget mere med »højre fod i femte« og stive buk, og hvad datidens udmærkede lærere ellers havde på programmet dengang. – At det efter vor opfattelse i dag kunne virke lidt stift og måske disciplinært, skyldes vel til en vis grad, at flere folk fra militæret oprettede danseskoler.

– I dag er det hele fuldstændig frigjort, og det gælder først og fremmest om at lære børnene *glæden ved dansen*, så kommer resten af sig selv. – Man må jo heller ikke glemme det opdragende moment, der ligger i dansen: Hensynet til partneren, hvor piger og drenge allerede i en tidlig alder får et afslappet og naturligt forhold til det andet køn.

Ungdommen og dansen

– Gennem alle årene, fortsætter Børge Jensen, har jeg bestræbt mig på at gøre mit institut til et hyggeligt samlingssted – ikke mindst for ungdommen, således at forældrene ved, at her kan de trygt sende deres børn. – Det har vel nok sin store betydning i dag, hvor der bliver talt og skrevet så meget mindre pænt om tidens ungdom og dens forhold til hash og narkotika, selv om mere besindige mennesker ved, at man naturligvis ikke kan skære alle over én kam.

– Hvis et ægtepar kommer til en by som tilflyttere, er den nemmeste og behageligste måde at knytte nye kontakter på, at melde sig ind i en danseskole. – Vi har mange eksempler på, hvordan der her er opstået varige venskaber mellem flere af ægteparrene på vore hold – venskaber, der holder sig mange, mange år, efter at man har lagt dansen på hylden.

Verdensmestrene i Kolding

En begivenhed er Børge Jensens Danseinstituts årlige nytårsbal, hvor der gennem årene har været lejlighed til at beundre skiftende verdensmestre og topnavne i den internationale danseverden på nært hold. – Imponerende af et danseinstitut i en dansk provinsby.

– Hvordan kan det lade sig gøre? spørger vi.

– Her kan jeg ikke nok fremhæve mine ægteparhold, siger Børge Jensen. Det er faktisk dem, der danner basis og baggrund for, at et så kostbart arrangement kan løbe af stablen. – Første gang, jeg forelagde ideen for dem, var de naturligvis klar over, at det ville koste »det hvide ud af



Danseinstruktør Børge Jensen er naturligvis plade-narkoman. Her serverer han med et næsten vellystigt smil en af sine specialiteter.



Det er om at holde tungen lige i munden.

øjnene«, og jeg vovede forsøget, da de gav mig 100 pct. opbakning, og det er jeg meget taknemlig for.

Børge Jensen fra Kolding

De store arrangementer omkring nytårsballet har skaffet den dygtige danseinstruktør mange internationale kontakter, således at han i dag er en af de mest benyttede dommere ved de store danseturneringer i såvel ind- som navnlig udland.

– Jeg har haft den ære at være dommer ved Worlds Cup, fortæller Børge Jensen videre, og dommerværdigheden ved de store internationale turneringer har bragt mig over næsten hele Europa. Men det irriterede mig lidt i begyndelsen, når der på plakater og i programmer stod: *Borge Jensen, Copenhagen*. – Det har jeg fået rettet – og se nu her:

Han fremviser nu en stor plakat fra en international danseturnering i Italien, og mellem dommere fra Paris, Rom, London og Hamburg står højt og tydeligt: *BORGE JENSEN, KOLDING*.

At dommerværdigheden også giver anledning til turistreklame, viser et udklip fra en engelsk avis, der i anledning af Børge Jensens tilstedeværelse som dommer bragte et trespaltet billede af Koldinghus og Slotssøen i forgrunden, og som i overskrift og tekst fortalte, at så skøn en by kom den danske dommer fra.

– Må jeg ikke lige til slut, siger Børge Jensen, fremhæve dansen og de internationale turneringer som et middel til fremme af mellempøkelig forståelse. – Der er ikke politik i dansen, og det er helt utænkeligt, at det nogen sinde skulle blive tilfældet. *Bysvenden*



Ægteparholdene, som beredvilligt har bakket Børge Jensen op og har dannet den basis, der muliggør de store kostbare arrangementer omkring nytårsballerne. – Her opstår venskaber for fremtiden, der også består, når dansen er lagt på hylden.

Ikke mere skattely

Landsbyen, der blev Koldings Frederiksberg! Det er Bramdrup med Bramdrupdam, der har fået den fornemme betegnelse. Når man tænker på det københavnske Frederiksberg, forbinder man det gerne med et isoleret område af København, hvor rige mennesker har slået sig ned, idet Frederiksberg altid forhen har været skattely. Noget sådant gælder næppe for Bramdrup, her bor naturligvis rige og mindre rige, men at beboerne har fundet et skattely gælder ikke mere.

Jeg har kendt Bramdrup med Bramdrupdam siden april 1935. I 1935 blev jeg kaldet til sognepræst for Harte-Bramdrup menigheder. Men jeg har altid haft

Bramdrup Sogns gamle bondearistokrater er borte, næsten alle landbrugsejendomme er forsvundet.

Af Alfred Sarnæs

Bramdrup lidt på afstand, idet jeg alle årene igennem har haft min bopæl i Påby i Harte sogn, hvad der i nogle år medførte, at jeg sjældent kom til Bramdrup og Bramdrupdam, bortset fra de tjenstlige handlinger, som var knyttet til Bramdrup kirke. Senere fik jeg rig lejlighed til at oprette det forsømte, lærte sognet og dets beboere ganske godt at kende, enkelte endda meget godt, så godt at de knyttedes til os ved et nært venskab. De fleste af dem er forlængst under mulde. Da jeg lærte sognet at kende og fik min gerning der, var det er udpræget bondesamfund, således som alle landsbyer forhen var det.

DE FAR MEST UD AF
AT GÅ TIL SPECIALISTEN...

KVALITET
DET ER DEN VI ER
KENDT FOR

BOLLERUP's PLANTECENTER

Lærkevej 7
Kolding . Telf. 52 38 33



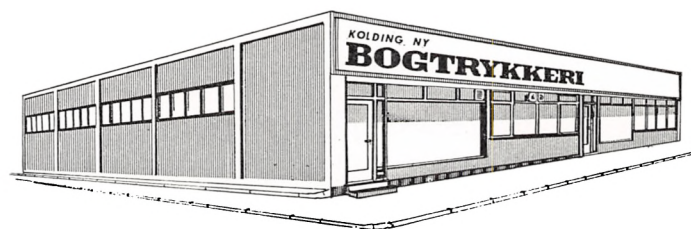
hvor godtfolk er, kommer godtfolk til...

Selskaber modtages fra 10 til 300 pers.

Få råd i



Sparekassen Kolding



v/ Ditlev Pedersen
KONGEBROGADE 21 . TELF. (05) 52 21 13

Alle former for
TRYKSAGER

- ⊗ Topkvalitet
- ⊗ Hurtig levering
- ⊗ Rimelige priser

I Bramdrup fandtes og findes bl. a. efterkommerne af nogle få og virkelig fornemme bondeslægtter, en bondeadel med en særlig livsholdning. En slags aristokrater, der her betyder, at de havde en god og sund vurdering af tilværelsen og deres medmennesker. Bramdrupdam, der altid var lidt for sig selv, havde et mere blandet folkeelement, handlende og mindre næringsdrivende og en del ældre mennesker, der havde trukket sig tilbage fra deres livsgerning og nu tilbragte deres livsaften der. »Thi«, som det hed, »så er det så let at komme til Kolding«. Bramdrupdam var dog heller ikke tømt for landbrug. Nogle smågårde og et gartneri var stadig placeret der. Men disse jorder er forlængst udstykket og bebygget, da Bramdrupdam fik »vokseværk«. Det »gamle« Bramdrup var hyggeligt, indbyggerne følte, de kom hinanden ved, alle kendte alle og færdedes i hinandens hjem i hverdag og til fest, både i glæde og sorg. Og de hægede om den smukke natur, der fandtes i sognet, hvis østlige del stadig har smukke og velplejede skove. Det er ikke blot nu, at »Bramdrup Skovkro« er et velbesøgt udflugts, fest- og traktørsted. Det har den altid været, takket være dens smukke placering i bøgeskoven, lige smuk sommer og vinter. Pladsen omkring den gamle kirke, delvis ombygget 1880 af materialer fra den gamle romanske kirke med naboskab til den gamle stråttækte skole, der forlængst er ophørt at fungere som skole, er stadig trods alle ændringer lidt af en idyl og fortæller om en gammel landsby.

* * *

Det »gamle« Bramdrup havde omkring 1935 knap 500 indbyggere. Hvor mange, der er i dag, ved jeg knap. Kun at hele pastoratet nu har omkring 5000 indbyggere, hvoraf Bramdrup tegner sig for hovedparten. Bramdrup sogn har i de sidste tyve år undergået en eksplosionsagtig udvikling, som allerede så småt begyndte efter anden verdenskrigs ophør. Landbrugsejendommene er næsten alle forsvundet, solgt og jorden udstykket til parcelboliger, så sognet og byen har fået et helt nyt ansigt. De gamle slægter er stort set væk, de slægter, som forstod at få de bedste glæder ud af det nøjsomste og enkleste liv. Deres åndelige behov dækkedes stort set af kirken, skolen og forsamlingshuset med foredrag og andre aktiviteter plus den fra fædrene nedarvede, simple livsvisdom. En ny generation er vokset op, og mange tilflyttere er kommet udefra, en generation, som naturligvis ikke er ringere end den forrige, men anderledes.

Forhen havde skolen en førstelærer og en lærerinde. Nu møder man en mastodont af en skole med en lærerstab på omkring 42. Sognet er ikke mere det begreb, det forhen var. Nu føler man sig som borger i Kolding stor-kommune, og tilfredsheden hermed er vist almindelig udbredt. En ny generation er vokset op, og tilpasningsevnen er stor. Resterne af den gamle generation tænker, at når man nu engang ikke må være selvstændig, må man være tilfreds med at høre til Kolding, hvis myndigheder og forretningsdrivende gør alt, for at man skal føle sig veltilpas under de ændrede forhold. Eller gør man blot en dyd af nødvendigheden?

Alfred Sarnæs



Provst Alfred Sarnæs, der i denne artikel fortæller om »Koldings Frederiksberg«.

Gå i

Special- forretning

— det betaler sig

Med venlig hilsen

MILLER
GARDINER

Hospitalsgade 53 . Kolding
Telf. (05) 52 32 02



Robert Steinfath

BLIKKENSLAGER
AUT. GAS- OG VANDMESTER
Grundlagt 1859.

Søndergade 6 . Kolding . Tlf. 52 04 01

Gennem 3 generationer:
HANDVÆRK MED TRADITIONER

MALERNES ANDELS SELSKAB

Riberdyb 1 - Kolding

Telefon 52 21 36

De ubemidlede ungkarle havde en stram „odeur”

Charles W. Jensen om udviklingen fra det triste bibliotek på Rendebanen til den alsidige kulturelle institution i Fredericiagade.



Biblioteket på Rendebanen ved flytningen i 1939: Fra venstre: A. V. Haagerup, Signe Berkild, Mogens Iversen, E. Ebstrup, Jelty Marschall, Annelise Thage, »en dreng« – og »Andersens«.

Mit første møde med Kolding Bibliotek var ikke særlig opløftende. Det var på Rendebanen, hvor der nu er KFUK og Bikubesparekasse. Lokalerne må have været små, for jeg husker kun en høj trappe og en skranke i et meget lille rum. Der var ikke direkte adgang til bøgerne, men ved hjælp af et katalog spurgte man efter nogle numre, som nogle drenge hjalp bibliotekaren at finde frem. De mest efterspurgte var naturligvis sjældent

hjemme, så det gjaldt om at have en lang liste med. Jeg skulle som dreng hente bøger for en gammel fhv. kreaturhandler, som nu sad lammet i en stol og vel næppe havde andre fornøjelser end læsning, så det ærgrede ham, når jeg ikke kom med de foretrukne. Bibliotekaren virkede sur og utilnærmelig, og bøgerne var kedeligt indbundne. Børn elsker jo farverige omslag og godt med billeder. Ganske vist var skolebiblioteket ikke meget

mere spændende, men dog af en anden type set med et barns øjne. Navnlig efterspurgt var indbundne årgange af et børneblad, hvori der foruden fortællinger var tegneserier, gåder o. l. Et tydeligt tegn på en folkelig forfatters popularitet var et indrammet billede af Carit Etlar sammen med sine store blodhunde. Efter min erindring var der ikke mange billeder i det hjem (kreaturhandlerens). Der var oprindeligt 4 ugifte søskende, to brødre og to søstre. Den sidst levende »jomfru« Bruhn blev meget gammel, men lå i mange år i seng til liden glæde for sig selv og andre. Hun var vældig dygtig til at lave mad, men hun havde forlængst glemt at læse og skrive.

Da alle holdt avis

Kendskab til biblioteket på egne vegne kom meget senere, da ombygningen efter Ernst Petersens tegninger havde fundet sted. Man kunne da selv gå til reolerne, hvilket på det tidspunkt var noget helt nyt på danske biblioteker. Det varede dog noget, inden jeg benyttede det regelmæssigt. For at kunne låne skulle man købe et katalog til 5 kr., og det var lidt rigeligt efter datidens pengeforhold. Så jeg foretrak at købe bøger hos papirhandler Larsen, som havde nogle få antikvariske bøger, helt ned til 25 øre stykket.

Et karakteristisk minde fra biblioteket på Rendebanen var avislæsesalen, som lå i kælderen. Der var 8 aviser, 4 lokale og 4 københavnske. De var anbragt på skrå pulte, så man kunne folde dem helt ud. På det tidspunkt var der ingen bladdød. Det var en menneskeret at holde en avis, og praktisk talt alle gjorde det, om ikke andet så sammen med en nabo eller en genbo, ligesom det var almindeligt, at man byttede avis, så man ikke selv behøvede at holde flere aviser. Dette medførte, at avislæsesalen hovedsageligt blev brugt af ubemidlede ungarke, som mildt sagt trængte til lidt kvindelig omsorg: den odeur, der var i læsesalen, glemmer man aldrig. Der var jo den gang Folkebladet, Kolding Avis, Kolding Socialdemokrat og Venstrebladet. Tonen mellem redaktørerne Erik Hansen og Knud Hansen var hård. Erik Hansen var flittig til at bruge litterære forbilleder, men veg ikke tilbage for at sammenligne negre med aber! Knud Hansen var mere jordbundet, men vandt dog med, han blev siden både folketingsmand og borgmester.

Nul tysk skønlitteratur

Den første bibliotekar var typograf, senere kom der en uddannet bibliotekar til. Han gjorde ikke mig noget, men virkede sur og mut, og jeg fik et afvisende svar, da jeg engang som videbegærligt ungt menneske spurgte på tysk skønlitteratur – jeg skulle være glad for at få lov til at låne den danske.

Den store omvæltning kom, da biblioteket blev bygget på hjørnet af Jernbanegade og Fredericiagade. Placeringen skyldes sikkert visse aversioner imod en forsamlingsbygning for arbejdere på byens bedste strøg, så »man« fik den gamle, venlige Jens Holm til at købe hjørnegrund-

den af kommunen for at forære den til biblioteket. Arbejdernes Fællesorganisation regnede med at have købt denne grund af »det lille byråd« (d.v.s. kasse- og regnskabsudvalget). Arkitekt Ernst Petersen havde allerede lavet skitseforslag, som blev mangfoldiggjort og udsendt til fagforeningerne, som skulle stemme om oprettelsen af en forsamlingsbygning og indbetalingerne hertil. Sjøvt nok blev det samme arkitekt, der tegnede biblioteket og stort set efter samme grundtanke: en biblioteksfløj og en forretningsfløj (til at bøde på økonomien).

En strålende idé

Da biblioteket skulle flytte, fik personalet den gode idé at lade lånerne få lige så mange bøger, de gad slæbe hjem, for så siden at levere dem tilbage på det nye bibliotek – så sparede man den kørselsregning!

Efter datidens forhold var det et vel gennemtænkt og moderne bibliotek, og der kom da også mange gæster fra hele landet for at få impulser. Foruden de nødvendige lokaler til udlån, læsesal og avislæsesal var der studiekredslokaler, auditorium, foredragssal og gode kontorlokaler (men ikke råd til kontorhold).

Man var heldige med tidspunktet for byggeriet: lige før anden verdenskrig, så prisen blev rimelig i forhold til den senere udvikling. Den daværende formand for biblioteket, kæmner P. Zoffmann havde forstand på økonomi: udlejning og lånenes tilbagebetaling ville medføre, at ejendommen indenfor rimelig tid ville være gældfri, så der kunne blive et pænt årligt beløb til bibliotekets drift, men han kunne naturligvis ikke forudse, at de forhåndenværende værdier måtte bruges til nye belåninger for at udvide biblioteket væsentligt, og at samtlige lokaler måtte overtages til biblioteksbrug.

»Eine Kulturstelle«

Under besættelsen måtte man udlåne lokaler til skolerne, hvoraf de fleste jo var beslaglagt af tyskerne. Man slap heller ikke for en sabotage (19/3-45), ligesom man havde visse vanskeligheder med mørklægningen af de store ovenlysvinduer over udlånssalen. Det var lige på nippet, at også biblioteket blev beslaglagt, men en officier med røde striber på knæbukserne udtalte de bevingede ord, da han så sig omkring: Das ist ja eine Kulturstelle, es ist nicht für uns.

Personalet blev ikke fyret

Biblioteket er jo en meget gammel, oprindelig selvejende institution, men de offentlige tilskud blev efterhånden af en sådan størrelse, at det i 1955 overgik til kommunalt eje. Der var en gammel aftale om, at byen kunne overtage biblioteket, når der var et vist skævt forhold mellem offentlige og private tilskud, men man havde veget tilbage herfra i mange år, fordi man var klar over, at billigere blev det i hvert fald ikke. Overbibliotekar Ida Bachmanns besøg i Nordkorea for som observatør for en kvindeorganisation at se på en moderne krigs indvirkning

på civilbefolkningen gav imidlertid det afgørende skub hen imod kommunal overtagelse. Dette kunne være sket uden sværds slag, men fra politisk hold blev det forlangt, at den siddende bestyrelse skulle afskedige hele personalet inden overtagelsen, så byrådet var helt frit stillet ved nyansættelser. Dette stødte dog på hårdnakket modstand, og der blev holdt en række enerverende forhandlinger, indtil daværende undervisningsminister Bomholdt gav byens repræsentanter gode råd i sagen, hvorefter hele personalet gik med over i nyordningen – også uden senere afskedigelser. Krigen i Korea satte sindene i affekt, og ikke alle så lige klart, hvad det egentlig drejede sig om, men den senere Vietnamkrig har sikkert fået en og anden til at ændre opfattelse.

Eksplodingsagtig udvikling

Udviklingen i bogbestand og udlån har nærmest været eksplosionsagtig: medens der i 1942/43 var en bogbestand på ca. 32.000 bind og et udlån på ca. 153.000, var der over 186.000 bind i 1972/73 med et udlån på ca. 507.000 (hvortil bogbusserne har bidraget væsentligt). Dette har naturligvis også medført behov for et større personale, hvor man dog søger at differentiere arbejdet i langt højere grad end tidligere, så de uddannede bibliotekarer fuldt ud kan udnytte deres kunnen, medens andre opgaver varetages af biblioteksmedhjælpere og kontorassistenter. Indstillingen til bibliotekets opgaver er også ændret, der er ikke længere kun tale om bogudlån, men i stigende grad om servicefunktioner (Spørg biblioteket!). Der er kommet pladeudlån og afspilningsrum til, ligesom det kulturelle udvalg (som samtidig er biblioteksbestyrelse) benytter sekretariatet i forbindelse med kulturelle foranstaltninger af enhver art. Man har bl. a. på forbillig vis udnyttet de store butiksvinduer i stueetagen til bogudstillinger og selve lokalerne bagved til andre udstillinger, bl. a. i forbindelse med den polske uge, således at lokalerne ikke står uudnyttet hen, indtil de kan drages ind i den store ombygning og udvidelse, som er i fuld gang – trods ugunstige tider.

Alsidig kulturel institution

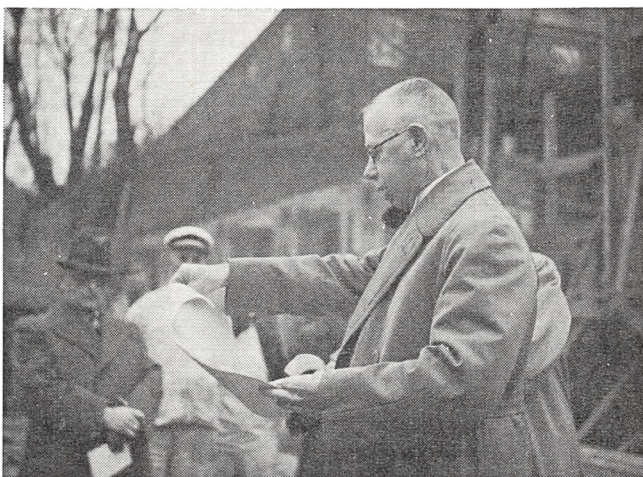
Biblioteket i Kolding har gennemløbet en lang og spændende udvikling fra en nærmest social foranstaltning oppefra til en alsidig kulturel institution, som benyttes af alle samfundsklasser.

Nogle årstal for de videbegærlige:

- 1586 Caspar Markdanner overdrager 253 bøger, som en efterlyst morder ved navn Meyer efterlod, og som efter loven tilfaldt kongen, til Latinskolen.
 - 1821 Bibliotek i Borgerskolen, startede med 374 bøger, der i 1836 var vokset til 1162, ophør ukendt, men kendt til 1849.
 - 1857 Bibliotek for ungdommen på Borgerskolen (startet af Chresten Berg, der den gang underviste 89(!) børn i een klasse). I 1861 var her 450 bind.
- Overgået til Kolding Folkebibliotek, som i



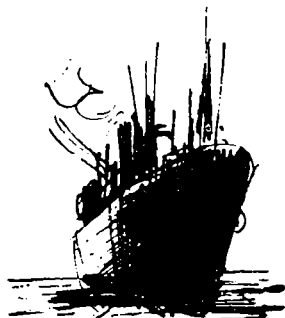
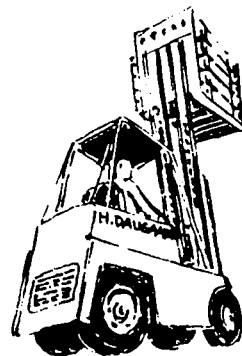
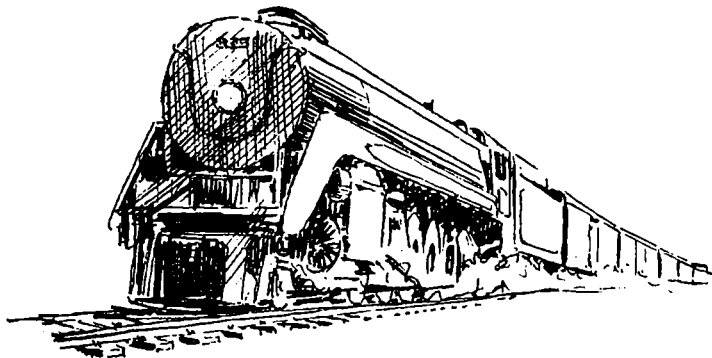
Grundstensnedlæggelsen 22. november 38: Jens Holm nedlægger den første sten.



Grundstensnedlæggelsen 22. november 38: Kæmner P. Zoffmann læser grundstensdokumentet op. Yderst til venstre »Kolding Folkeblad«s redaktør, N. E. Therkildsen.

H. DAUGAARD SPEDITION

— i enhver retning
sin opgave voksen ...



H. Daugaards Spedition som er grundlagt i 1915 er en stadig ekspanderende virksomhed som ved hjælp af dygtigt personale og mange års erfaring kan betjene Dem indenfor transport og spedition, når det gælder biltransport - søtransport - luftfragt og jernbanefragt.

H. Daugaards seneste udvidelse er en 3000 m² stor Terminal på havnen i Kolding beliggende ved kaj og jernbanespor. Terminalen har moderne hjælpemidler, bl. a. med trucks op til 20 tons, samt selv-kørende kran.

H. DAUGAARD SPEDITION

**INTERNATIONALE
TRANSPORTER og
SPEDITION,**

Havnen, 6000 Kolding
Telefon (05) 52 12 44

1879 blev slået sammen med Kolding ny Læseselskab (fra 1873) og havde til huse i den nye Friskolebygning i Skolegade (1800 bind i 1880).

1905 Kolding Læsestue og Folkebogsamling (8754 bind), som havde lokaler i Konrad Jørgensens Bogtrykkeris kontorbygning i Slotsgade indtil 1910.

1910 Kolding Læsestue og Folkebogsamling flytter ned på Rendebanen i Lind & Juhls ejendom (der ansættes en bibliotekar til en årlig løn af 400 kr. + fri bolig).

1920 Kolding Bibliotek i stærkt udvidede og ombyggede lokaler i samme ejendom, som nu ejes af KFUK.

1920, 29. marts, Kolding Biblioteksforening stiftes (væsentligste baggrund for biblioteket som selvejende institution (indtil 1955).

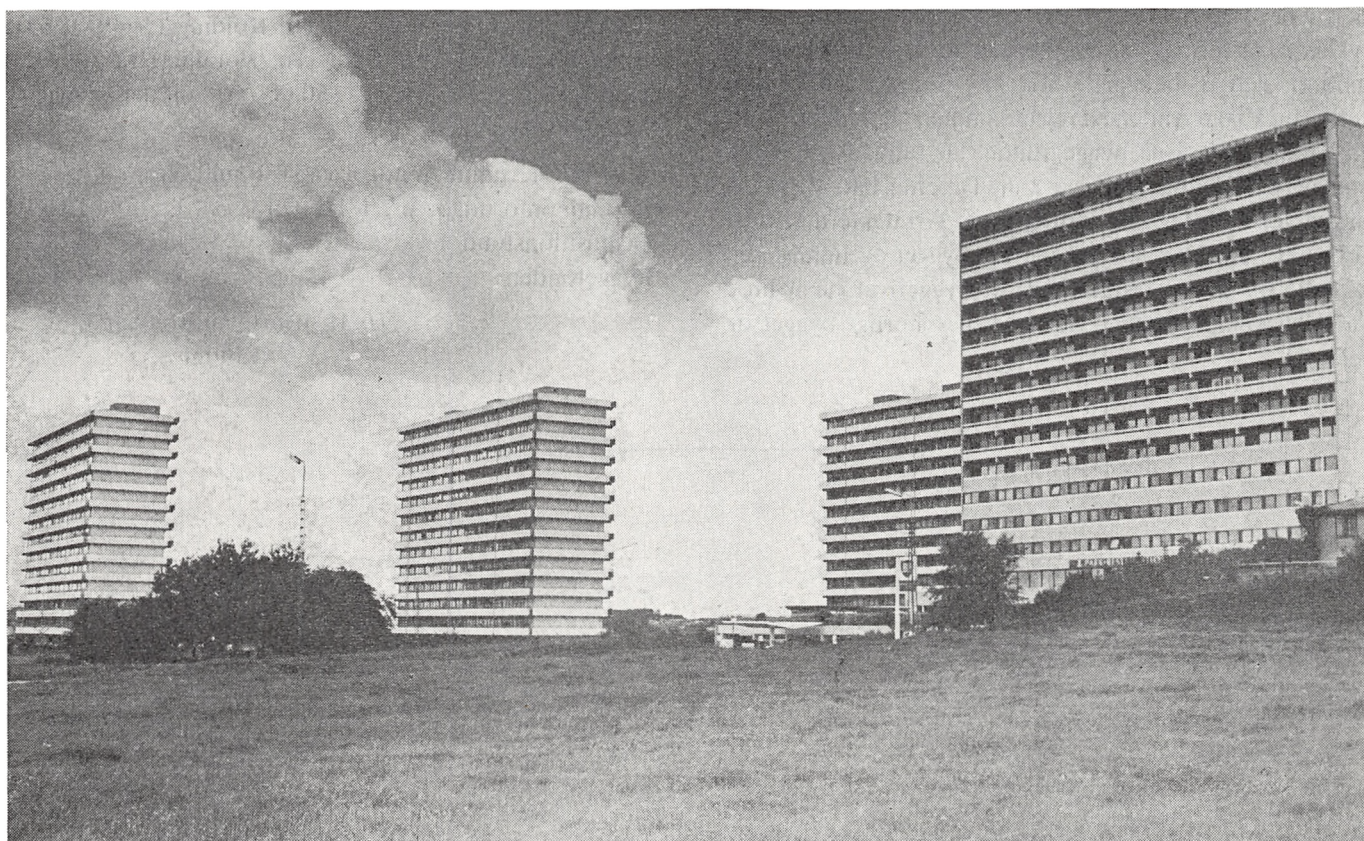
1924 Udnævnelse til Centralbibliotek.

1939 Jens Holms Biblioteksfonds ejendom bliver bygget på hjørnet af Fredericiagade og Jernbanegade.

1974 Nordre Bibliotek projekteres og byggeriet påbegyndes.
Charles W. Jensen

Fra Oxford-gruppe til boligselskab

Advokat H. M. Viuf, Kolding, om hvordan V. A. B. blev L. A. B.'s »forlængede arm«.



Højhusene, som Vejle Amts Boligselskab byggede på Tvvedvej.

I 1937 mødtes på Hotel Kolding ca. 70 kendte mennesker fra Oxfordgruppen, bl. a. Gunnar Gregersen, der ledede Teknologisk Institut, og højesteretssagfører Vald. Hvidt. De tænkte på, hvordan de kunne virkeliggøre deres kristne livssyn på samfundsforholdene. Hvad var tidens største samfundsproblem? Det var arbejdsløsheden. Der var mere end 100.000 af dem. De besluttede at undersøge muligheden for at gøre en indsats. Efterhånden opstod L.A.B. – Landsforeningen til Arbejdsløshedens Bekæmpelse. Der dannedes lokalforeninger rundt i byerne. Hrs. Hvidt blev landsforeningens formand. I Fredericia blev lederen fhv. borgmester Martin Hansen, i Kolding advokat H. M. Viuff.

Kaffegrosserereren blev formand

Efter krigen, i 1945, var arbejdsløsheden ikke længere det store problem, men det begyndte at knibe med boliger.

Nogle L.A.B.-folk begyndte derfor at undersøge, hvordan de her kunne gøre en indsats. Rundt omkring i Danmark stiftedes foreninger for større områder, f. eks. Fyn og Vejle amt, der supplerede den indsats, der allerede var igang med at bygge boliger som andelsselskaber, aktieselskaber eller sociale boligforeninger.

Vejle Amts Boligselskab stiftedes 21/6 1949 i Kolding med L.A.B.'s daværende forretningsfører, kaffegrosserer Viggo Andersen som formand og L.A.B.'s formand, advokat H. M. Viuff som medlem af bestyrelsen. Senere kom borgmester Martin Hansen, Fredericia, ind i bestyrelsen. Problemet i begyndelsen var at finde en kommune, der ville kautionere for det nødvendige statslån. Det lykkedes at formå Vinding kommune til at afgive denne garanti. L.A.B. bevilgede 500 kr. til begyndelsesudgifterne, og Viggo Andersen rejste sammen med H. M. Viuff til Vinding og så på byggegrunde. De fandt 9 parceller, som V.A.B. fik på hånden i 2 år. Derefter bad V.A.B. 3 arkitekter lave tegninger til 9 huse. Arkitekterne skulle ikke have betaling, før husene var bygget og finansieret. V.A.B. fik bevilget statsstøtte til byggeri af de 9 huse samt byggelån i banken. Husene blev hurtigt bygget og lejet ud.

I Kolding fortsatte man efter de samme retningslinier. Der købtes jord og byggedes ved hjælp af arkitekt H. C. Rasmussen 27 små villaer i kvarteret ved Birkeallé og Vejlevej.

Senere 7 små huse ved hjælp af arkitekt Ernst Pedersen på Dyrehavevej og Glentevej.

Nye byggemetoder på Snerlevej

Arkitekt J. Schmidt, Århus, kom med nye byggemetoder ved byggeri af 220 lejligheder, dels på Snerlevej, dels i Rosenhaven.

Ved Dyrehavevej og kvarteret bagved byggede arkitekt P. Eduard Petersen, Kolding, 44 etagehuslejligheder og 100 rækkehuse.

Ved Utzonsvej byggede arkitekterne Holm og Andersen 32 lejligheder i et 3 etagers murstenshus.

Da Kolding byråd vedtog, at der skulle ligge 7 højhuse ved Kolding fjord, opførte V.A.B. 1 kollektivhøjhus på 15 etager ved arkitekt J. Schmidt, Århus (ny byggemetode) og 3 12-etagers højhuse ved arkitekt P. Eduard Petersen.

Sidstnævnte arkitekt har medvirket ved opførelse af lejligheder i »Skovparken« ved det ny sygehus.

V.A.B. har yderligere bygget lejligheder i Fredericia (328), Bramdrupdam (51), Daugård (26), Dagnæs (94 + 1 børnehaven), Gaurslund (58), Smidstrup (10), Hedensted (144 + 2 børnehaver), Lunderskov (36), Løsning (144 + 1 børnehaven), Seest (11), Thyregod (12) og Vinding (63).

Formænd for bestyrelsen:

Kaffegrosserer Viggo Andersen, Kolding (1949–1964),
Amtsrådsmedlem Poul Sørensen, Kolding (fra 1964).
Etagemetertallet udgør ca. 150.000 m², og der er bygget ca. 2.000 lejligheder.

Anskaffelsessummen udgør ca. 180 mill. kr.

Kapitalkonto udgør pr. 1/1 1974	kr. 384.131,10
Dispositionsfond	kr. 672.378,35
Byggefonden	kr. 100.196,23

H. M. Viuff, landsretssagfører,
Kolding.



Denne skønne, ubekendte dame fra Kolding er Det byhistoriske Arkiv meget interesseret i at høre nærmere om. Hvem er hun? Og hvornår fik hun mændenes hjerter til at banke?

INDHOLDS-FORTEGNELSE

Allégade – en god gade. <i>Af Severius Lauritsen</i>	3
I to år var jeg bange. <i>Af Thomas L. Jørgensen</i>	9
Min oldemor så slottet brænde	13
Koldings opera-bal. <i>Af Jébé</i>	15
Professor Labris tante	18
Kolding for over 100 år siden. <i>Af Bysvenden</i>	19
Kongelig tier	20
Koldings mandfolke-kor. <i>Af Kursivisten</i>	21
Kunne være blevet verdensmester. <i>Af Søren Damkjær</i>	25
Der var engang en gade. <i>Af Kursivisten</i>	29
Tid til at tage hatten af	31
De gør det gratis. <i>Af Inge Ladegård</i>	33
Oliekrise i 1916	35
Den sidste station. <i>Af Andreas Sørensen</i>	37
Da var de vågne	39
Børge fra Kolding. <i>Af Bysvenden</i>	41
Ikke mere skattely. <i>Af Alfred Sarnæs</i>	43
De ubemidlede ungarle. <i>Af Charles W. Jensen</i>	47
Oxford-gruppen blev boligselskab. <i>Af H. M. Viuf</i>	51

